

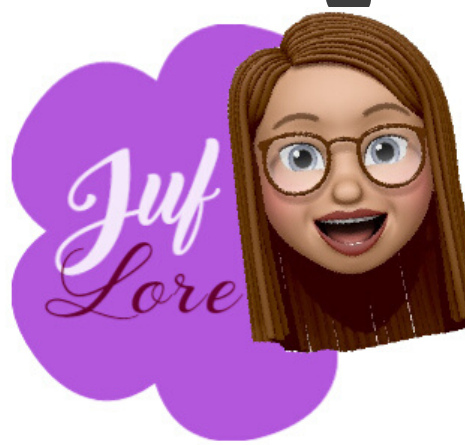
DE MŌDE SCOREN

MET JUF LORE

LEERACTIVITEITEN ROND MODE

EDUCATIEF LESSENPAKKET

GESCHIKT VOOR HET ZESDE LEERJAAR

INHOUDSOPGAVE

Overzicht	1
Wereldoriëntatie – katoen en water	5
Taal – schrijven	22
Muzische vorming – bewegingsexpressie	36
Wereldoriëntatie – gender	42
Muzische vorming – beeld	54
Wiskunde – percenten bij oppervlakten	59
Frans – les vêtements	70
Verdiepingsopdracht 'Blog over kledij'	
Verdiepingsopdracht 'Sam, een jongen die een meisje wil zijn'	

Thema mode: verloop lessen - zesde leerjaar

Beste leraar

In dit thema 'mode' ga je van katoen en water, naar patronen in de modewereld, naar stereotypen in de genderwereld enzoverder. Kortom, in dit thema is er heel wat te ontdekken. Je vindt hier een kort overzicht van de lessen. Bekijk zeker de introductievideo en vergeet het thema ook niet af te sluiten met een quiz, die je hier tevens vindt.

Heel veel plezier!

Juf Lore

Om de leerlingen wat klaar te stomen voor dit thema, laat je hen het introductiefragment zien op <https://www.youtube.com/watch?v=0GEplTZRaom>.

Wereldoriëntatie - katoen en water (100 minuten) | Pagina 5 - 21

1. Oriëntatiefase

Juf Lore vertelt in haar vlog over haar nieuwe rubriek, hier op haar Youtubekanaal, namelijk 'De mode scoren met juf Lore'. Ze is haar mama aan het helpen met de was. Hierbij ontdekte ze dat er heel wat T-shirts gemaakt zijn uit katoen. Daar wil ze wat meer over weten!

2. Hoe groeit katoen?

De leerkracht toont kledij uit katoen en toont de weg die katoen aflegt vanaf het katoenzaad tot aan het dragen van het T-shirt. Hierbij wordt filmmateriaal gebruikt. De leerlingen krijgen eerst de kans om het proces, via kaartjes, in de juiste volgorde te leggen. Deze volgorde wordt dan gecontroleerd door naar het fragment te kijken.

3. Hoe wordt katoen verwerkt?

De leerkracht overloopt het verwerkingsproces vanaf het oogsten van katoen tot het spinnen en weven ervan. Hierbij worden er opdrachten gemaakt in de werkbundel. De geziene leerstof wordt ook weer ondersteund door videomateriaal.

4. Watergebruik bij katoenontginning

De leerkracht maakt duidelijk dat er immens veel water wordt verbruikt bij het maken van kledij uit katoen. Zo wordt er gekeken in elke fase of er veel of weinig water wordt gebruikt. Hierna volgt een filmfragment waarbij een inwoner van Oezbekistan getuigt over de veranderingen aan het Aralmeer.

5. Welke weg legt katoen af op de wereldkaart tot het hier bij mij is?

Waar bevinden zich de plantages van katoen? De leerlingen zoeken in hun atlas het Aralmeer op, maar ook andere landen zoals China en V.S. Hier wordt voornamelijk katoen ontgonnen. Aan het bord hangt een wereldkaart en foto's van katoenzaad, textiel fabriek en T-shirt. De leerlingen hangen de foto's op de juiste plaats. Zo komt er op China, V.S en Oezbekistan een katoenzaad. Daarna gaan de leerlingen na in de etiketten van de katoenkleren waar de kleren gemaakt zijn. Ook hier gaan ze deze landen opzoeken in hun atlas. Dit maken ze ook visueel door de textiel fabriek te hangen op bijv. India, Bangladesh, Indonesië, China ... Het T-shirt hangen we op België omdat het eindproduct zich hier bij ons bevindt. De leerlingen vervolledigen deze visualisatie ook in hun werkbundel.

6. Wat kan ik doen? Oké!

In deze fase wordt er duidelijk gemaakt dat je wel degelijk iets aan je watervoetafdruk kan doen. Er zijn andere stoffen die je kan kopen, die veel minder water verbruiken of je koopt tweedehands. Deze verschillende stoffen worden overlopen.

7. Wat is mijn watervoetafdruk?

De leerlingen vullen een watervoetafdrukcalculator in van de organisatie 'wereldwaterdag@school'. Zo wordt men bewust gemaakt van de eigen invloed op het watergebruik.

8. Kahoot

Om de kennis van de leerlingen te testen, is er een afrondende quiz voorzien.

Taal – schrijven (75 minuten) | pagina 22 - 35

1. Voor het schrijven

Juf Lore vertelt in haar vlog over haar uitstap naar de bibliotheek. Ze is op zoek gegaan naar een boek over een ontwerper die ze nog niet kende. Ze heeft een boek gevonden dat voor heel veel inspiratie zorgt!

2. Het voorlezen

Je leest een stuk voor uit 'Dromen van de Oriënt', een verhaal over het leven van de bekende modeontwerper Paul Poiret. In deze fase is er de mogelijkheid voorzien om te differentiëren bij het luisteren.

3. Het schrijven

De leerlingen krijgen de opdracht om het verhaal van Paul Poiret te vervolledigen. Hierbij gaan de leerlingen bepalen wat voor kledij hij ontwierp en wat er met zijn boetiek in Parijs gebeurd is.

4. Na het schrijven

De leerlingen schrijven hun verhaal over op hun werkblad. Daarna gaan ze reflecteren op het proces van de les.

Muzische vorming – bewegingsexpressie (50 minuten) | pagina 36 - 41

Deze les bewegingsexpressie is volledig voorzien om zowel thuis (individueel) als in de klas uit te voeren.

1. Rare professors

Juf Lore is met haar broer op het idee gekomen om een muzische bewegingsactiviteit thuis te doen. Ze kruipen in de huid van professors. Deze professors geven aan een voorwerp een andere betekenis of een ander gebruik. Dat is stof om over na te denken.

2. Oefenen op de bouwstenen

Er worden twee oefeningen gedaan, namelijk 'kriskras' en 'experimenten met kledingstukken'. Hier gaat het louter om het oefenen op de soorten bewegingen die je met een kledingstuk kan doen. We oefenen op de bouwstenen: tempo, grootte/vorm en ruimtelagen.

3. Andere betekenis of ander gebruik

De leerlingen voeren opdrachten uit waarbij men gaat bewegen, maar in deze bewegingen moet men duidelijk maken dat het kledingstuk een andere betekenis of een ander gebruik heeft gekregen. In deze oefeningen werken ze ook aan de bouwsteen 'synchroon bewegen'.

4. Slotfase en toonmoment

De leerlingen maken een bewegingsreeks met één kledingstuk. In deze bewegingsreeks maken ze bewegingen waarbij men alle bouwstenen, die vandaag geoefend zijn, integreert. Nadien wordt er een toonmoment gehouden en wordt elk product en proces besproken.

Wereldoriëntatie – gender (75 minuten) | pagina 42 - 53

1. Inleiding - oriëntatiefase

De leerlingen maken een collage in duo met knipsels uit modebladen. Ze maken een collage voor het andere geslacht. Daarna schrijven ze nog karaktereigenschappen of andere typering bij het desbetreffende geslacht. Deze karaktereigenschappen zijn gegeven. In deze fase zorg je ervoor dat de oefening zich heel stereotiep voordoet. Enkel

zo wordt het contrast met de rest van de les groter. De hoofdbegrippen 'stereotypen' en 'genderbewustzijn' worden verklaard.

2. Beroepen

De leerlingen categoriseren beroepen binnen 'mode' bij het geslacht dat volgens hen het beste past. Daarna worden de leerlingen bewust gemaakt van hun 'genderbril' bij het oplossen van een raadsel. Hierdoor worden leerlingen bewust van hun denken in stereotypen.

3. Hoe komt het dat wij zo denken?

In deze rubriek wordt er verklaard hoe dit denken door de maatschappij gestimuleerd wordt. Hier wordt er opnieuw naar mode gekeken bij kinderen. Daarnaast wordt er ook duidelijk gemaakt dat men dit op verschillende manieren probeert te doorbreken.

4. Vlog juf Lore

Juf Lore is aan het voetballen, want sommige vrouwen voetballen ook graag! Ze vertelt over een boek dat ze gelezen heeft waarbij een jongen graag een kleedje draagt en ballet wil dansen, maar dat zijn omgeving hier niet positief op reageert.

5. Vrijtijdsbesteding

Er wordt een fragment getoond van een kind die een hobby heeft die niet meteen geassocieerd wordt met zijn/haar geslacht. Hierbij worden de leerlingen bewust gemaakt van het feit dat hun reactie op anderen veel invloed kan hebben. Er wordt ook gepolst naar de eigen ervaringen.

6. Terugblik collage

De leerlingen koppelen terug naar hun collage die ze aan het begin van deze les gemaakt hebben. Hierbij verwoorden ze wat ze nu zouden veranderen aan hun collage. Ze krijgen dan de kans, om in een andere kleur, hun collage te verbeteren.

Muzische vorming – beeld (60 minuten) | pagina 54 - 58

1. Juf Lore vlogt

Juf Lore is beginnen lezen in een geschiedenisboek over de bekendste Antwerpse ontwerpers van de laatste 50 jaar. In dit boek heeft ze ontwerpen gezien met heel veel patronen. Ze wil dit zelf uitproberen. Ze gaat namelijk kledij ontwerpen die zowel door mannen als door vrouwen gedragen kan worden.

2. Wat zijn patronen?

Via allerlei fotomateriaal komen de leerlingen met een definitie voor 'patronen'. We bekijken hedendaagse voorbeelden waarbij we patronen nog tegenkomen.

3. Lijnsoorten

De leerlingen maken individueel op een korte tijd zoveel mogelijke soorten lijnen. Nadien worden alle lijnen aan het bord gebracht.

4. Patronen tekenen met verschillende lijnsoorten

Vanaf hier wordt er gewerkt met viltstift. De leerlingen experimenteren met patronen. Ze krijgen de kans om hier eerst eens wat uit te proberen.

5. Ontwerpen met patronen

De leerlingen gaan aan de slag. Eerst zoeken ze in modebladen een model uit dat geschikt is om het ontwerp te dragen. De modellen worden van hun kledij ontdaan door middel van een breekmes. Elke leerling krijgt een verhard wit blad. De leerlingen tekenen op hun verhard wit blad allerlei verschillende patronen met zwarte viltstift. In het ontwerp tonen de leerlingen de bouwstenen: lijnsoorten en patronen. Hierna kleven ze hun model over de getekende patronen. Nu lijkt het alsof het model onze kledij draagt.

6. Modeshow

De leerlingen wandelen rond in de klas en kijken zo naar de ontwerpen van medeleerlingen.
Wiskunde – percenten berekenen bij oppervlakten (60 minuten) pagina 59 - 69
<ol style="list-style-type: none"> 1. Juf Lore vlog Juf Lore heeft de smaak van klerenontwerpster helemaal te pakken. Ze heeft zelfs al een aantal kleren ontworpen. Nu wil ze prenten laten drukken op haar kledij, maar hiervoor moet ze de oppervlakte uitdrukken in percentages en breuken. Dit lukt nog niet zo goed en ze heeft hier wat hulp bij nodig. 2. Herhaling: omzetten van breuken, kommagetallen en percenten In deze fase wordt er een korte herhaling gehouden van omzettingen en verhoudingen tussen breuken, kommagetallen en percenten. 3. Probleemstelling De leerlingen krijgen in duo een rechthoek van 15 cm op 5 cm. Ze krijgen de opdracht op $\frac{1}{6}$ en 20% van de figuur te berekenen. Ze bedenken samen een oplossingsstrategie. De verschillende oplossingsstrategieën worden besproken. 4. Voorbeeldoefening Dit is een instructiefilmpje. Het is een algemene, stapsgewijze uitleg voor de verschillende stappen die je telkens moet doen bij oefeningen zoals in deze les. Er wordt één voorbeeldoefening helemaal uitgelegd. 5. Verwerken met oefeningen Er worden oefeningen gemaakt op niveau. Dit niveau wordt bepaald door een diagnostische toets. 6. Slot: kleuren maar De leerlingen gaan ontwerpen in blokjes. Ze krijgen een duizendveld. Op dit duizendveld gaan ze hun naam tekenen. Daarnaast mogen ze dit duizendveld zelf versieren. Elke versiering wordt aangebracht in een kleur. Ze geven de verhouding van de kleur ten opzichte van het duizendveld weer in een legende.
Frans – les vêtements (30 minuten) Pagina 70 - 76
<ol style="list-style-type: none"> 1. Vlog De kleren van juf Lore zijn helemaal klaar gemaakt. Nu wil ze haar kledij graag gaan verkopen in de grootste modestad van Europa, namelijk Parijs. Haar Frans is wel niet optimaal. Ze zal nog een beetje moeten oefenen. 2. Herhaling vocabulaire De leerkracht herhaalt de vocabulaire rond kledij. Dit wordt herhaald aan de hand van een powerpoint. 3. Bingo De leerlingen tekenen vijf woorden, rond kledingstukken of kleuren, op hun kladblad. De leerkracht houdt hiermee een bingo. Op deze manier worden de woorden nog eens herhaald. 4. Je vais mettre ... De leerlingen gaan in dialoog met elkaar over de kledij die ze dragen. Hiervoor krijgen ze allerlei kaartjes en voorbeeldzinnen die hen hierin ondersteunen. 5. Slot: le prof dit Deze fase is een variatie op 'de juf of meester zegt ...'. Hierbij wordt er enkel Frans gepraat en worden de kledingstukken en kleuren betrokken.

Sluit het thema af met een korte quiz: <https://create.kahoot.it/share/thema-mode/7c5fd93f-ce4c-4329-813d-55155b46c09e>

Leerkrachtenfiche – Katoen en water

Leergebied	Wetenschap en techniek
Lesduur	100 minuten

Bedoeling van de activiteit

Hoofddoel van de les

De leerlingen kunnen het productieproces van katoen uitleggen. De leerlingen worden zich bewust van hun watervoetafdruk en die van anderen.

Leerplandoelen

OVSG

WO-NAT-02.17	De leerlingen zien in dat de mensen, dieren en planten elkaar beïnvloeden.
WO-NAT-02.18	De leerlingen tonen aan dat de invloed van de mens op de aanwezigheid van organismen positief of negatief kan zijn.
WO-NAT-02.19	De leerlingen illustreren dat er organismen met uitsterven bedreigd zijn.
WO-NAT-02.20	De leerlingen geven mogelijke oorzaken van de bedreiging van bepaalde organismen aan.
WO-NAT-02.21	*De leerlingen zijn bereid om een bijdrage te leveren aan het in stand houden van bedreigde plant- en diersoorten in hun omgeving.

ZILL

Ervaren, onderzoeken, vaststellen en uitdrukken hoe mensen voor hun levensbehoeften sterk afhankelijk zijn van de natuur

- 7-12j Onderzoeken en illustreren hoe de mens afhankelijk is van grondstoffen uit de natuur

Ervaren, onderzoeken, vaststellen en uitdrukken hoe levende organismen groeien en zich voortplanten

- 7-12j Ervaren, onderzoeken, vaststellen en uitdrukken:
 - welke verschillende stadia levende organismen in hun ontwikkeling doorlopen, deze stadia onderscheiden en chronologisch rangschikken
 - hoe levende organismen afsterven of dood gaan
 - hoe de ontwikkeling van levende organismen soms anders dan verwacht verloopt en dat respecteren

Ervaren, onderzoeken, vaststellen en illustreren hoe mensen de natuur en het milieu zowel op een positieve als negatieve wijze beïnvloeden

- 2.5-12j Verantwoordelijkheid opnemen voor de verzorging van dieren en planten uit de omgeving
- 7-12j Ervaren, onderzoeken en vaststellen hoe iets maken vaak leidt tot één of andere vorm van afval - illustreren hoe bepaalde menselijke activiteiten soms schade berokkenen in de vorm van lucht-, water- en bodemverontreiniging, opwarming van de aarde ...
- 7-12j Illustreren hoe men duurzaam omgaat met bodem, lucht, water, energiebronnen, grondstoffen, afval (verzamelen, sorteren en recyclen), voedsel ... - zelf duurzaam handelen

GO!

Code	OD/ET	Leerplandoelstellingen Natuur
3.2.2.	1 ET WT 1.1	Het ontkiemen en groeien van planten beschrijven.
3.2.6.	2 ET WT 1.12	Kenmerken opsommen van het eigen klimaat (gematigd zeeklimaat) en enkele andere klimaattypes (bijv. zeeklimaat, woestijnklimaat, tropisch klimaat, polair klimaat ...) en hun invloed op mens en natuur verwoorden.
3.2.8.	3 ET WT 1.23 ET WT 1.24	Acties bedenken die zij zelf kunnen uitvoeren om milieubewuster om te gaan met afval, water, energie.
3.2.8.	4 ET WT 1.24	Eenvoudige voorbeelden geven van situaties uit hun eigen leefwereld of de actualiteit die lucht-, water- of bodemvervuilend of –aantastend zijn.
3.2.8.	5 ET WT 1.23 ET WT 1.24	Voorbeelden geven van hergebruik van afvalmaterialen (bijv. papier, glas, ijzer, lommen, inktpatronen, composteren ...).

Doelen van de les

1. De leerlingen kunnen het groeiproces en de delen van de katoenplant benoemen.
2. De leerlingen kunnen het verwerkingsproces van katoen verklaren.
3. De leerlingen kunnen het gevolg van het watergebruik bij katoenontginning verklaren.
4. De leerlingen zijn zich bewust van hun eigen watervoetafdruk.
5. De leerlingen voelen zich bereid om hun watervoetafdruk te verkleinen.

Materiaal

- prezi: <https://prezi.com/view/0HUbNQiSFYK4jIVgUWKr/>;
- T-shirts;
- een katoentak;
- prenten van de katoenplant bijlage 1;
- uitgeknipte prenten voor op de wereldkaart te kleven, bijlage 2;
- atlanten;
- ipad devices, smartphones of laptops.

Differentiatie

In deze les worden er heel wat nieuwe begrippen aangehaald. De leerlingen die ondersteuning nodig hebben bij taal kan je helpen door het begrip te verklaren of de verklaring nog eens te parafraseren. Er wordt ook veel beeldmateriaal gebruikt in deze les om deze begrippen te visualiseren. Vraag telkens aan de leerlingen of ze alles begrepen hebben. Voor de leerlingen die eerder verdieping vragen, is er een verwerkingsopdracht voorzien. In deze verdiepingsopdracht leren de leerlingen meer over de verschillende soorten stoffen, waar kledij en hoe kledij gemaakt wordt. De verdiepingsopdracht vind je achteraan in de volledige handleiding.

Coronamaatregelen

Deze les kan je omvormen naar een zelfstandige les. Omdat dit een vrij lange les is, zou ik ze voor de leerlingen thuis opdelen in twee lessen: enerzijds de katoenplant en de katoenproductie, anderzijds de watervoetafdruk. In bijlage 3 is de uitleg die je normaal in de klas zelf geeft, geschreven in een soort bronnenboek. Daarnaast is er ook de mogelijkheid om van de prezi een filmpje te maken waardoor je zelf bij de presentatie uitleg kan geven. Meer info hierover vind je op de volgende link: <https://prezi.com/video/>.

Verloop van de les

De prezï is de leidraad van de les. Je ziet, in deze handleiding, bij elke fase telkens een screenshot van de presentatie die hier bij hoort.

Intro in het thema – Oriëntatiefase | 10 minuten

Als aanleiding toon je het volgende filmpje: <https://www.youtube.com/watch?v=-q7PIO2RWxE>. In deze vlog leidt juf Lore haar nieuwe rubriek 'De mode scoren met juf Lore' in. Ze vertelt in haar vlog dat ze immens veel kleren heeft, maar dat ze zich wel afvraagt waar deze kledij vandaan komt. Ze gaat rondsnuffelen op het internet.

Na deze vlog hou je met de leerlingen een klasgesprek. Vraag de leerlingen:

- "Wat weet je over de productie van kledij?" Oogsten van verschillende soorten stof, weven tot stof (spinnenwiel), kledij in de winkel ...
- "Wie weet er iets meer over de afkomst van kledij?" Vaak landen uit Azië, dit zie je op het ticket van je kledij.
- "Kan je wat meer vertellen over de soorten stof?" Katoen, zijde, fleece, linnen ect.
- "Wat gebeurt er in textiel fabrieken?" Weven, van grondstof naar stukken stof, draden maken ...

Toon de leerlingen de T-shirts die je hebt meegebracht. Toon hen ook de tak van een katoenplant.

Vertel het volgende: "Vandaag gaan we ons toespitsen op de stof katoen. Heel veel kledij wordt gemaakt uit katoen, zoals de meeste T-shirts. Maar hoe worden T-shirt nu juist gemaakt? Hoe komen we van deze plant tot een T-shirt?"

Hoe groeit katoen? | 10 minuten

Werkbundel pagina 1

In deze opdracht gaan de leerlingen het groeiproces van de katoenplant bekijken vanaf het zaadje tot aan het katoenpluis. Zorg ervoor dat elke leerling een strookje van bijlage 1 uitknijpt. Laat de leerlingen deze prenten bij opdracht 1 in de juiste volgorde leggen van zaad tot vrucht. Daarna noteren ze in potlood de juiste benaming bij de juiste prent. De benamingen zijn gegeven.

Om te controleren of de leerlingen het goed hebben gedaan, kijk je naar het vierde fragment op de site <https://onderwijs.hetarchief.be/collecties/1733341>. Laat het afspelen vanaf 01:24 min. tot 01:47 min. De verschillende stadia van de katoenplant worden getoond. De leerlingen controleren of hun combinatie en volgorde in overeenstemming is met het fragment.

Overloop de oefening met de leerlingen en toon de juiste oplossing aan het bord via de prezï-presentatie.

De tekst die je hieronder vindt is een mondelinge uitleg die de leerkracht eventueel kan geven.

<p>KATOENZADEN</p> 		<p>"De katoenvelden worden ingezaaid tussen maart en mei. Na een paar dagen komen de eerste plantjes al boven de grond. Ongeveer drie maanden later verschijnen de eerste bloemen. De planten worden ruim een meter hoog."</p>
<p>KATOENBLOEM</p> 		<p>"In het begin zijn de bloemen roomwit van kleur. Deze kleur verandert in rood. Na een paar dagen is de bloem al uitgebloeid. Dan valt hij uit de plant. Aan de plant zit de vrucht: de katoenvrucht."</p>
<p>DICHTE VRUCHT</p> 		<p>"Elke katoenvrucht zit vol met zaden. Die zaadjes maken na een poos vezels. Dit is een lange, dunne draad in een plant. Ondertussen groeit de vrucht door tot hij ongeveer drie centimeter groot is. In het begin is de vrucht nog groen en gesloten."</p>
<p>KATOENVRUCHT</p> 		<p>"De katoenvrucht verandert door de zon van kleur tot hij bruin is."</p>
<p>KATOENPLUIS</p> 		<p>"Dan barst de vrucht open en komt er een wit en pluizig bolletje katoen tevoorschijn, het katoenpluis. Elke bol bestaat uit meer dan een half miljoen vezels. In deze katoenpluis vind je nieuwe zaden. Deze zaden leiden tot het ontstaan van een nieuwe katoenplant."</p>

De leerlingen kleven de oplossing op in hun werkbundel en schrijven de juiste benaming bij de juiste prent.

Oplossing werkbundel

1. De katoenplant: kleef het groeiproces van de katoenplant in de juiste volgorde op. Noteer de juiste naam onder de juiste prent.

Kies uit: katoenbloem, katoenvrucht, katoenzaden, dichte vrucht, katoenpluis.

				
<p>katoenzaden</p>	<p>katoenbloem</p>	<p>dichte vrucht</p>	<p>katoenvrucht</p>	<p>katoenpluis</p>

Wat gebeurt er dan met het katoen? | 20 minuten

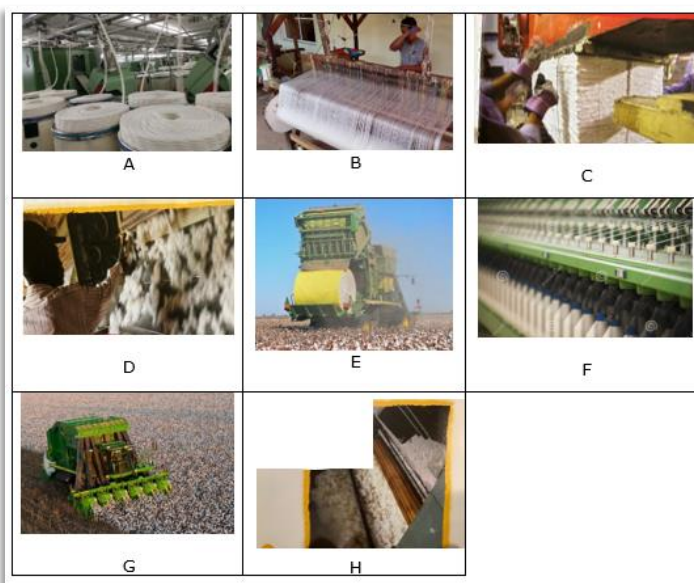
Laat de leerlingen, per twee, in de werkbundel de foto's en tekst rangschikken in potlood. De leerlingen doen dit zonder verdere input van jou. Laat hen de juiste volgorde eerst zelf ontdekken.

Oefening werkbundel pagina 1

2. Katoenverwerking: zet de cijfers van de onderstaande tekst in volgorde zodat het verwerkingsproces van katoen weergegeven wordt. Plaats daarna de juiste letter van de foto bij het bijbehorende cijfer.

Zinnen									
Prenten									

1. Een weefmachine maakt met een heleboel garens naast elkaar een lap stof.
2. In de machine worden de bollen katoen geplet.
3. De vezels van het katoen worden rechtgetrokken in de kaardmachine door te kammen.
4. Grote machines rijden tussen het katoen en snijden enkel de bovenkant van de plant eraf.
5. Het katoen wordt naar de fabriek gebracht. Hier wordt het katoen gefilterd zodat er geen vuil meer bij zit. Ook de zaadjes worden hier eruit gefilterd.
6. De kaardmachine draait er lange, dikke strengen zacht katoen van.
7. Het zaadloze katoen wordt in grote balen geperst.
8. In de spinnerij worden garens gemaakt.

Via de prezi-presentatie controleer je daarna de opdracht klassikaal. Vertel daarbij het volgende:

<p>OOGSTEN</p> 	<p>"Het katoen wordt geogst tussen augustus en december. Grote machines rijden tussen de rijen planten door en halen het gewas, hier katoen, van het land. Ze snijden alleen de bovenkant van de plant eraf."</p>
	<p>"Binnen in de machine worden de bollen geplet, plat gemaakt. Ze komen er dan als grote pakken weer uit."</p>
<p>NAAR DE FABRIEK</p> 	<p>"Daarna brengt de boer de pakken ruwe katoen naar de fabriek. Daar gaan ze in een machine waar de pluizen worden opengemaakt. Alles wat er niet in thuishoort wordt er meteen ook uitgehaald, zoals beestjes, takken en bladeren."</p>
 <p>Een baal is een groot pak katoen.</p>	<p>"Nu moeten de zaadjes nog uit de pluizen worden gehaald. Dat gebeurt ook in een machine. De zaadloze vruchten, dus vruchten zonder zaad, worden daarna in grote balen geperst. Zo'n groot pak samengeperst, zaadloos katoen noemen we een baal."</p>
<p>KAMMEN</p> <p>Kaarden is het recht trekken van de vezels in katoen.</p>	<p>"De vezels in het katoen lopen kriskras door elkaar. Daarom moeten ze eerst worden rechtgetrokken. Anders kan er geen lap stof van het katoen gemaakt worden. Dit rechte trekken gebeurt in een kaardmachine. Het heet kaarden. Bij kaarden worden de vezels van het ruwe katoen rechtgetrokken, zodat ze allemaal in dezelfde richting liggen om er garen van te maken. Je kan de kaardmachine bekijken als een reusachtige kam."</p>
	<p>"Daarna draait de machine er lange, dikke strengen zacht katoen van."</p>
<p>SPINNEN EN WEVEN</p>	<p>"Van de losse, zachte repen katoen moet garens gemaakt worden. Dat gebeurt in de spinnerij. Daar trekt een machine lange draden uit het katoen en draait ze in elkaar. Door de vezels zo te spinnen</p>

	<p>waardoor men de vezels tot een draad in elkaar draait, ontstaat er een stevige draad."</p>
	<p>"Om stof voor een T-shirt te krijgen, wordt het garen in een weefmachine gespannen, met een heleboel garens naast elkaar. De weefmachine maakt van het garen lange lappen stof. In het begin zijn alle stoffen wit. Met een naaimachine worden de stukken stof aan elkaar gezet. Het T-shirt is klaar."</p>

Om het proces nog eens te visualiseren, laat u fragment 5 'Katoen (deel 2)' op de website <https://onderwijs.hetarchief.be/collecties/1733341> zien vanaf 02:52 min. tot 06:58 min. Deze link vindt je in de presentatie.

Oplossing werkbundel

2. Katoenverwerking: zet de cijfers van de onderstaande tekst in volgorde zodat het verwerkingsproces van katoen weergegeven wordt. Plaats daarna de juiste letter van de foto bij het bijbehorende cijfer.

Zinnen	4	2	5	7	3	6	8	1
Prenten	G	E	D	C	H	A	F	B

1. Een weefmachine maakt met een heleboel garens naast elkaar een lap stof.
2. In de machine worden het ruwe katoen geplet.
3. De vezels van het katoen worden rechtgetrokken in de kaardmachine door te kammen.
4. Grote machines rijden tussen het katoen en snijden enkel de bovenkant van de plant eraf.
5. Het katoen wordt naar de fabriek gebracht. Hier wordt het katoen gefilterd zodat er geen vuil meer bij zit. Ook de zaadjes worden hier eruit gefilterd.
6. De kaardmachine draait er lange, dikke strengen zacht katoen van.
7. Het zaadloze katoen wordt in grote balen geperst.
8. In de spinnerij worden garens gemaakt.

Laat de leerlingen opdracht 3 en 4 in de werkbundel zelfstandig invullen. Verbeter nadien klassikaal.

Oplossing werkbundel pagina 2

3. Grote lijnen van het verwerkingsproces: vul het volgende schema in.

Kies uit: fabriek, spinnen en weven, oogsten, kammen.

4. Moeilijke woorden: verbind volgende begrippen met de juiste verklaring.

de baal	•	•	zonder zaad
zaadloos	•	•	een groot pak samengeperst, zaadloos katoen
de kaarden	•	•	het gewas van het land halen
spinnen	•	•	de vezels van ruwe katoen rechtekken om er garen van te kunnen maken
oogsten	•	•	vezels tot een draad in elkaar draaien

Waterverbruik bij katoenverwerking | 15 minuten

Kijk met de leerlingen naar de grote stappen in het proces van vervaardiging van een T-shirt. Stel hen de volgende vraag: "Hoeveel water zou er volgens jullie gebruikt worden bij elke stap van het katoenproces?"

Laat de leerlingen hun gedachten weergeven door verhoudingsgewijs een grote, een middelmatige of een kleine waterdruppel te tekenen (op het bord) onder elke stap. Doe dit aan de hand van volgend beeld op de presentatie.

Bekijk met hen daarna het antwoord op de presentatie.

Nadat je dit klassikaal besproken hebt, overloop je de volgende stappen met behulp van de presentatie:

1. Katoenplantage
Om katoenplanten te laten groeien is veel water nodig. Katoen wordt echter vaak geteeld in gebieden waar water schaars is. In de katoenteelt worden meststoffen en zeer veel pesticiden gebruikt. Deze vervuilen de watervoorraden.
2. Irrigatie
De katoenplanten worden in droge periodes of regio's geïrrigeerd. Dat betekent dat ze extra besproeid worden met water. De irrigatie leidt soms tot uitputting van meren, rivieren of grondwaterlagen.
3. Textiel fabriek
Van het katoen worden T-shirts gemaakt. De kleurstoffen bij het kleuren van de T-shirts hebben een zware negatieve impact op de waterkwaliteit. Het water wordt niet altijd gezuiverd voor het geloosd wordt, dat wil zeggen voor het terug in het meer of rivier gelaten wordt.
4. Transport
Katoen wordt meestal vervoerd via containerschepen.

Laat de leerlingen schatten hoeveel water nodig is om één T-shirt te maken. Vertel daarna het volgende: *"Men heeft berekend dat je voor een katoenen T-shirt te maken 2700 liter water nodig hebt. Dit getal noemen we de watervoetafdruk. Dit is een maat voor het waterverbruik en de watervervuiling van een product of dienst, gemeten over de hele productieketen. Met andere woorden het proces dat we net besproken hebben, koste 2700 liter water. Daardoor is katoen een product dat door zijn hele productieketen tot de grootste waterverbruikers behoort. Dit heeft ernstige gevolgen voor de productielanden. Heel veel landen waar katoen geproduceerd wordt, zitten al met waterschaarste."*

Om dit duidelijk te maken laat je het fragment https://youtu.be/CqDGCm_Ldag zien. Hierin getuigt een bewoner van Oezbekistan over de veranderingen aan het Aralmeer door de katoenplantages. Stel daarna de volgende vragen:

- "Heb je alles begrepen?"
- "Over welk meer ging het? Men sprak over het Aralmeer."
- "Wat is er met het meer gebeurd? De vrouw vertelt dat er lang geleden veel water stroomde door het Aralmeer. Maar toen ze meer katoen begonnen te telen, stroomde het water na een tijd niet meer. Het is een zand- en zoutwoestijn geworden."

- "Wat voor gevolgen heeft dat volgens de bewoonster? Er kwamen zandstormen en er doken veel ziektes op. De oorzaak van deze ziektes werd veroorzaakt door de slechte luchtkwaliteit rond het meer (pesticiden en chemicaliën rondom de katoenplantages). Ze verklaart dat het meer uitgedroogd is en als gevolg heeft dat vrouwen ziek worden en dat ze kinderen baren met een handicap. Volgens haar kan het leed onmogelijk hersteld worden."

Toon de leerlingen de volgende foto's op de presentatie. Foto door NASA van het Alameer in 1989 (links) en 2014 (rechts).

Een proces de wereld rond | 15 minuten

Werkbundel - opdracht 5 pagina 3

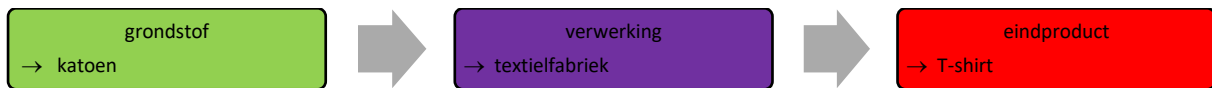
Toon de wereldkaart op de presentatie.

Een proces rond de wereld

Vul met de leerlingen stap voor stap opdracht 5 aan.

Noteer dit schema ook zelf op het zijbord.

Neem er de uitgeknipte prenten van de bijlage 2 erbij. Op deze prenten vind je een T-shirt, verschillende katoenplanten en fabrieken. Zorg ervoor dat je deze afbeeldingen aan het bord kan kleven/hangen.

Bespreek met de leerlingen:

"Ik koop het T-shirt hier in België in een klerenwinkel. Wat is het T-shirt dan?" Dit is het eindproduct.

1. Vul 'T-shirt' aan in het schema op bord.
2. Kleef het T-shirt in ons land op de wereldkaart op het bord met behulp van de presentatie.
3. Vul met de leerlingen het schema in hun werkbundel aan.
4. Kleur het land in de desbetreffende kleur.

"Waaruit is een T-shirt gemaakt, m.a.w. wat is de grondstof van een T-shirt?"

1. Vul 'katoen' aan in het schema op het bord. Laat de leerlingen dit ook invullen in hun werkbundel.

"Waar wordt katoen geoogst?" De leerlingen zullen het Aralmeer aanhalen.

1. Laat hen dit opzoeken in een atlas. Het meer ligt in Oezbekistan. Tip: ondersteun de leerlingen hierbij door ze gericht te laten gaan zoeken in het register achteraan in de atlas.
2. Kleef op de wereldkaart aan bord de prent van een katoenplant.
3. Vertel hen nadien dat katoen het best groeit op plaatsen waar de zon vaak schijnt. Geschikte gebieden zijn vooral te vinden langs de evenaar. Het meeste katoen komt uit China, India en de Verenigde staten. Laat de leerlingen ook deze landen opzoeken in hun atlas en inkleuren in hun werkbundel.
4. Vul de wereldkaart op bord aan door de katoenplanten in de juiste landen te kleven.

"Waar wordt het ruwe katoen verwerkt tot lappen stof?" Het wordt verwerkt in een textielfabriek.

1. Noteer 'textielfabriek' in het schema op het bord. Laat de leerlingen het woord noteren in het schema van hun werkbundel.
2. *"Om na te gaan in welk land deze verwerking gebeurt, gaan we kijken naar het etiket dat zich in elk kledingstuk bevindt. Hierop staat, naast instructies hoe je het moet wassen, waarvan de kledij gemaakt is en bovendien waar dit gemaakt is."*
3. Neem de T-shirts, die je zelf meegenomen hebt, er opnieuw bij. Laat de leerlingen bij elkaar of op T-shirts die u meebracht het etiket lezen. Zorg dat ze nagaan of dit gemaakt is van katoen. Let op: op het etiket staat dit dikwijls vermeld in het Engels, namelijk 'cotton'. Maak de leerlingen hier bewust van.
4. Als het kledingstuk bestaat uit katoen, laat hen dan op het etiket zoeken naar het land waarin het T-shirt gemaakt is. Maak aan bord een opsomming van deze landen bijv. Indonesië, Bangladesh, China, ...
5. De leerlingen zoeken deze landen op in hun atlas en ze vullen de werkbundel en de wereldkaart op het bord aan.

Wat kan ik doen? | 10 minuten

Vertel de leerlingen: "Een Belg gebruikt gemiddeld zo'n 100 liter kraantjeswater per dag. Via onze consumptie, onze aankopen, gebruiken we immers veel meer water namelijk gemiddeld 7400 liter per persoon per dag. Dit is de watervoetafdruk waar we het eerder over hadden."

Bekijk met de leerlingen de volgende poster op de presentatie.

Overloop de verschillende soorten stof die in de poster beschreven worden door verder te klikken in de presentatie.

<p>LINNEN</p> <ul style="list-style-type: none"> • plantaardig; • weinig water bij ontginning; • duurzaam; • licht. 	<p>"Linnen wordt gemaakt van vlas, een natuurlijk product. Het meeste vlas wordt geoogst in Nederland, België en Frankrijk. De weersomstandigheden zijn hier perfect voor vlas. Daardoor heeft het weinig extra water nodig. Linnen is de meest sterke stof van alle plantaardige vezels en gaat daarom jarenlang mee. Het is uiteindelijk ook nog biologisch afbreekbaar. Het is een zeer lichte stof."</p>
<p>HENNEPVEZEL</p> <ul style="list-style-type: none"> • makkelijk te telen; • pesticiden overbodig; • duurzaam; • milieuvriendelijk. <p>kleding van hennep lekker luchtig & luxe uitstraling</p>	<p>"Hennep is gemakkelijk te telen: de plant groeit snel en kan om de drie maand gekapt worden. Aangezien de planten dicht tegen elkaar groeien, nemen ze weinig ruimte in en kan er tussen de planten ook geen onkruid groeien. Hierdoor zijn pesticiden overbodig. Hennepvezel is bijna onverslijtbaar aangezien het enorm sterk is. Hennepvezel gaat ongeveer vijf keer langer mee dan katoenen kleding."</p>
<p>KUNSTSTOFVEZEL - FLEECE</p> <ul style="list-style-type: none"> • PET; • industriële wijze; • isolerend. 	<p>"Fleece wordt gemaakt van PET, oftewel kunststof genaamd. Fleece is dus een soort textiel dat op industriële wijze wordt vervaardigd. Omdat we PET-flessen kunnen recyclen bij het maken van fleece, is dit een heel milieuvriendelijke stof. Door de breiwijze zijn deze truien zeer isolerend."</p>

Stel daarna de volgende vragen bij de poster:

5. "Wat leid je af uit de poster?" *Katoen verbruikt het meeste water, tweedehands kledij verbruikt geen water, ...*
6. "Wat is het beste dat je kan doen om je watervoetafdruk zo klein mogelijk te houden bij kledij?" *Tweedehandskledij te kopen.*
7. "Wat is het slechtste dat je kan doen waardoor je een grote watervoetafdruk krijgt bij kledij?" *Door kledij te kopen dat gemaakt is uit katoen.*

Wat is mijn watervoetafdruk? | 10 minuten

In deze fase gaan de leerlingen berekenen hoe groot de eigen watervoetafdruk is. In bijlage is een watervoetafdrukcalculator toegevoegd.

Inleiding voor de leerkrachten

Met onderstaande meerkeuzevragen kunnen leerlingen hun eigen watervoetafdruk berekenen. Deze bestaat uit drie onderdelen: het leidingwatergebruik thuis (bv. om zich te wassen), het water nodig voor de productie van voedsel en het water nodig voor de productie van goederen (kleding, papier,...).

De watervoetafdruk wordt berekend aan de hand van aantallen badkuipen per dag. Een goed gevulde badkuip bevat ongeveer 270 liter water. Verbruik je elke dag een gevulde badkuip aan water, dan komt dat neer op 100 m³ per jaar. (Let wel: in de praktijk wordt een bad slechts voor de helft gevuld met water, wat dus neerkomt op 135 liter per badbeurt. Eén badkuip is dus twee badbeurten.)

Van alle vragen kunnen het aantal gevulde badkuipen opgeteld worden om te komen tot de totale watervoetafdruk.

Een gemiddelde leerling in Vlaanderen verbruikt ongeveer 2 400 m³ per jaar water (het volume van een Olympisch zwembad), waarvan: 100 m³ leidingwater, 1 400 m³ voor voeding en 800 m³ voor goederen. Dat komt overeen met 24 badkuipen per dag. Het streefdoel is 1 500 m³ per jaar (15 badkuipen per dag), waarvan 1 000 m³ per jaar (10 badkuipen per dag) voor voeding en leidingwater.

Bron: wereldwaterdag@school

8. "Ben je verschoten van het resultaat?"
9. "Zijn er kleine aanpassingen die je kan doen om je watervoetafdruk te verkleinen? Zo ja, welke?"
10. "Nu je weet dat andere landen lijden onder waternood, ga je je aankopen aanpassen?"

Slot: kahootquiz | duur 10 minuten

Op <https://create.kahoot.it/share/31870422-82d9-45b2-9471-8302d3a80071> vind je een kahootquiz. Laat de leerlingen werken in groep. Hier kan je telkens de antwoorden nog een keer laten verklaren door de leerlingen.

Er is ook een verdiepingsopdracht voorzien. Deze opdracht kan je gebruiken als huiswerk of contractwerk. In deze verdiepingsopdracht maken de leerlingen een mindmap. Ze kiezen uit de volgende thema's:

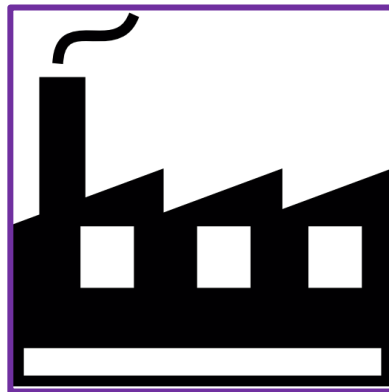
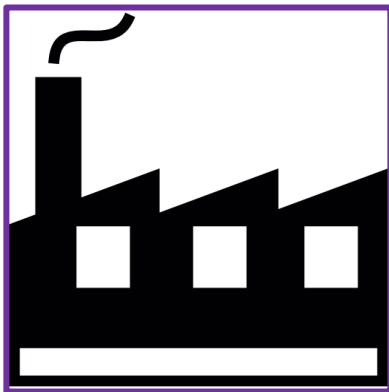
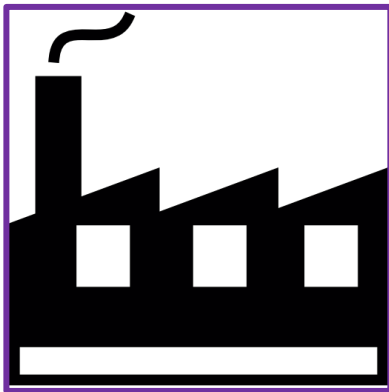
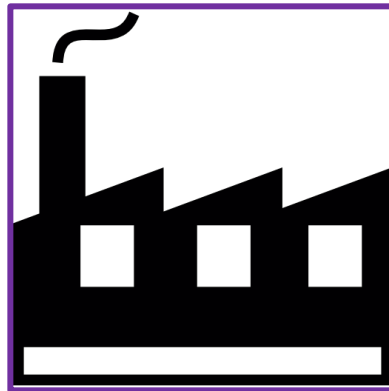
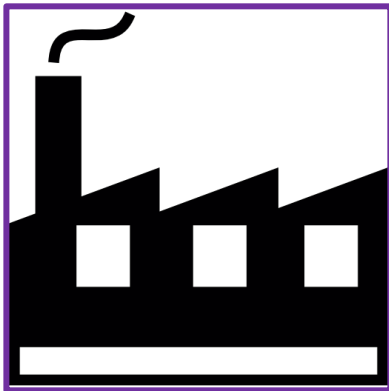
- Waar is je kledij van gemaakt?
- Waar komt je kledij vandaan?
- Hoe wordt je kledij gemaakt?

Bijlage 1

Bijlage 2

Leerkrachtenfiche – Paul Poiret

Leergebied	Taal
Leerdomein	Schrijven
Lesduur	75 minuten

Bedoeling van de activiteit

Hoofddoel van de les

Een verhaallijn voor een fictief verhaal vervolledigen door een kledingstuk te ontwerpen en een ontknoping te bedenken.

Leerplandoelen

OVSG

NL-SCH-TV-06-12	De leerlingen kunnen de hoofdpersonages van een fictief verhaal typeren, rekening houdend met de verhaallijn.
NL-SCH-TV-06-13	De leerlingen kunnen vormelijke aspecten van verschillende genres overnemen om fictie van dezelfde aard te schrijven (poppenspel, toneel, ...).
NL-SCH-TV-06-05	De leerlingen kunnen korte verhalen schrijven (maximaal tien zinnen) met een eenvoudige verhaallijn.
NL-SCH-DV-D01-07-02	De leerlingen kunnen de verschillende stappen van het schrijfproces systematisch doorlopen.

ZILL

TOtg1

Plezier beleven aan taal en het spelen met taal

TOmn1

Een mondelinge boodschap verwerken

- Informatie ordenen, verbinden of samenvatten (uit instructies, uiteenzettingen en verhalen uit verschillende media)
- 9-12j Verwerken van informatie uit verschillende boodschappen door:
 - de informatie te vergelijken
 - de volgorde van belangrijkheid te bepalen
 - de informatie te schematiseren

TOsn3

Een schriftelijke boodschap overbrengen

- Zich expressief uiten (over gevoelens, gedachten, meningen, fantasieën)
- 9-12j Met hulp van de leraar schrijfstrategieën steeds strategischer inzetten:
 - verschillende bronnen raadplegen
 - materiaal selecteren en ordenen
 - schrijfdoel, schrijffpubliek, tekstsoort of teksttype van tevoren bepalen
 - schrijfproducten reviseren
 - gebruikmaken van een kijkwijzer of een plannetje bij de voorbereiding
 - reflecteren op het schrijfproduct en schrijfproces
 - reflecteren op de gebruikte schrijfstrategieën
 - ...

T0sn4

Bij het schrijven aandacht besteden aan zins- en tekststructuur, lay-out en beeldende elementen, leesbaarheid, spelling en interpunctie

- 9-12j Aandacht besteden aan leesbaarheid:
 - ontdekken dat leesbaarheid het begrijpen van de inhoud van de schriftelijke boodschap beïnvloedt
 - toepassen van inzichten over de rol van leesbaarheid in eigen boodschappen
 - feedback geven aan klasgenoten over leesbaarheid in hun boodschappen
 - aanpassen van eigen boodschappen a.d.h.v. inzichten over leesbaarheid na het krijgen van feedback

- 9-12j Aandacht besteden aan spelling en interpunctie:
 - toepassen van inzichten over spelling en interpunctie
 - feedback geven aan klasgenoten over spelling en interpunctie
 - aanpassen van eigen teksten a.d.h.v. inzichten over spelling en interpunctie na het krijgen van feedback
 - verschillende spellingstrategieën flexibel toepassen
 - hulpmiddelen voor spelling inzetten (bijvoorbeeld de schrijfwijze van woorden opzoeken of werken met een spellingcorrector)

GO!

Nr.	rubriek	subrubriek	doel
12105	Overkoepelende attitudes schriftelijke taalvaardigheid		Bereid zijn na te denken en te reflecteren op het eigen lees- en schrijfgedrag en hun handelen aan te passen.
123113	Schrijven: Gevorderde geletterdheid	Schrijven van narratieve en artistiek-literaire teksten	Korte, eenvoudige verhalen en gedichten schrijven naar analogie van voorbeelden.
12313603	Schrijfstrategieën		Vóór het schrijven volgende schrijfstrategie hanteren onder aansturing van de leraar of met behulp van een stappenplan: woorden en ideeën over de inhoud van de schrijftaak verzamelen.
12313606	Schrijfstrategieën		Na het schrijven volgende schrijfstrategie hanteren onder aansturing van de leraar of met behulp van een stappenplan: in interactie met anderen reflecteren op het schrijfproduct.
12313607	Schrijfstrategieën		Na het schrijven volgende schrijfstrategie hanteren onder aansturing van de leraar of met behulp van een stappenplan: het schrijfproduct reviseren qua inhoud, opbouw, stijl, spelling- en interpunctieregels.

Doelen van de les

1. De leerlingen kunnen informatie verzamelen door te focussen op vooropgestelde vragen bij het gericht luisteren naar een verhaal.
2. De leerlingen kunnen een mindmap opstellen aan de hand van het verhaal.
3. De leerlingen kunnen brainstormen aan de hand van woordspinnen en vooropgestelde woordenschat.
4. De leerlingen kunnen in functie van het schrijfdoel, het teksttype en de lezer de gepaste terminologie gebruiken.
5. De leerlingen kunnen een vervolg schrijven op een verhaal.
6. De leerlingen kunnen de spelling en interpunctie in acht nemen.
7. De leerlingen kunnen constructieve feedback geven over het werk van een medeleerling.

Materiaal

- prentenboek Paul Poiret: De dromen van de Oriënt door Enzo Pérès-Labourdette;
- powerpoint met prenten;

- bijlage 1: tekst die wordt voorgelezen;
- bijlage 2: vooropgestelde mindmap.

Differentiatie

In deze les is er differentiatie voorzien bij het luisteren. De leerlingen, die taalondersteuning nodig hebben, krijgen de volledige tekst. Op deze manier kunnen ze zowel naar de tekst luisteren, als lezen. Daarna mogen ze met behulp van deze tekst hun mindmap (bijlage 2) aanvullen. De leerlingen die eerder een uitdaging vragen, maken zelf een mindmap bij het verhaal zonder verdere ondersteuning. Voor de overige leerlingen is er een beginnende mindmap (bijlage 2) voorzien waarbij de leerlingen enkel moeten aanvullen. De leerlingen krijgen in deze les ook een instructie met tips over het opstellen van een mindmap.

Coronamaatregelen

Je kan deze les omvormen tot een volledig zelfstandig werk. Hierbij geef je dan enkel de tekst en eventueel de powerpoint aan de leerlingen. Met het werkblaadje kunnen ze dan zelfstandig aan de slag.

Tip: Je kan bij de powerpoint de tekst via 'audio' ook inspreken bij elke dia. Op deze manier kan de leerling thuis kijken en luisteren naar het verhaal en kan je de differentiatie ook toepassen.

Lesverloop

Voor het schrijven – Oriëntatiefase | 10 minuten

'De mode scoren met juf Lore' – vlog

Als aanleiding toon je het volgende filmpje

<https://www.youtube.com/watch?v=cWYmbwaxQrE>. In dit filmpje vertelt juf Lore over haar uitstap naar de bib. Ze was op zoek naar een boek over een ontwerper die ze nog niet kende. De keuze is gevallen op: 'Paul Poiret – Dromen van de Oriënt'.

Klasgesprek

Houd met de leerlingen een kort gesprek over 'modeontwerpers'. Noteer het woord 'modeontwerpers' op het bord en maak een woordspin.

"We nemen een kijkje in de wereld van modeontwerpers. Maar wat is een modeontwerper nu juist? Wat houdt zijn takenpakket allemaal in? Kennen jullie misschien enkele modeontwerpers?"

Het lesdoel stellen - Paul Poiret

"Hebben jullie ooit al van de modeontwerper 'Paul Poiret' gehoord? Hij was een bekende Franse modeontwerper. Waarom dat deze man zo bekend is, daar gaan we zelf over nadenken. In deze les gaan jullie een vervolg schrijven over het verhaal van Paul Poiret. Wat maakt dat deze modeontwerper zich onderscheidt van de rest? Dat bepalen jullie zelf. Het verhaal schrijven doen we aan de hand van enkele stappen."

Tip: Noteer hier de naam 'Paul Poiret' op het bord om het ook visueel zichtbaar te maken.

Voor het lezen – mindmap | 5 minuten

Bekijk met de leerlingen het filmpje <https://youtu.be/-cJhrTWC94U> in de presentatie. In dit fragment wordt er stap voor stap uitgelegd hoe je een goede mindmap maakt. De verschillende stappen die aangehaald worden, zijn hieronder nog eens weergegeven.

Bron: <https://ijbenteensuperheld.nl/super-slim/mindmap-maken-zo-maak-je-een-mindmap-7-stappen/>

1) Start met een centraal beeld of woord

Een mindmap start je altijd met het opschrijven van een woord of het kleuren van een tekening in het midden van de ruimte. Dit centrale beeld is te vergelijken met de titel van een boek dat je gaat samenvatten, het hoofdonderwerp van je brainstorm of misschien het onderwerp van een vergadering, interview of bespreking. Vanuit dit centrale punt kunnen we verder werken en nieuwe associaties/onderverdelingen gaan opschrijven.

2) Maak takken & subtakken

Vervolgens teken je verschillende takken vanuit dit centrale beeld naar de buitenkant van je werkruimte. Op deze takken kun je woorden schrijven of plaatjes tekenen, maar later daarover meer informatie. Je kunt deze takken vergelijken met de structuur van een boom. Een boom begint met een dikke tak en verspringt vervolgens in kleinere takjes, die vervolgens nog kleinere takjes hebben.

Vaak is het handig de eerste takken dikker te maken. De subtakken worden dan steeds dunner naar mate je verder van het centrum af komt.

Waar een boom echter op verschillende plekken vertakkingen heeft is het overzichtelijk om je subtakken in je mindmap aan het einde van een tak te tekenen. Zou hou je het duidelijk en overzichtelijk.

3) Gebruik maximaal 1 sleutelwoord per tak

Belangrijk bij het maken van een mindmap is dat je slechts één woord per tak opschrijft. We zijn gewend om veel te schrijven, dus dit kan soms een uitdaging zijn als je net begint. Onze hersenen hebben deze lappen tekst alleen helemaal niet nodig. Een enkel woord of plaatje roept al vele associaties op. Bijvoorbeeld in het filmpje schrijft de man het cijfer '1' op in plaats van 'Schrijf maar één sleutelwoord op'. Dit is korter en we begrijpen wat er met deze '1' bedoeld wordt.

4) Maak je mindmap van globaal naar specifiek

Wanneer je een mindmap maakt, dan maak je deze altijd van algemeen naar specifiek. De takken die het dichtste bij het midden staan bevatten algemene of globale informatie. Hoe verder je naar de buitenkant van je werkruimte komt, hoe specifiek de informatie wordt die je opschrijft.

Stel, je maakt een mindmap over de boerderij (dat voorbeeld kennen we allemaal). De 'globale' takken die je kunt tekenen zijn bijvoorbeeld: dieren, voertuigen, gewassen, etc. De dieren zijn nogal globaal (je zou het ook een categorie kunnen noemen) en vanuit daar kun je steeds specifiekere takken gaan tekenen. Misschien zou jij ervoor kiezen om een onderscheid te maken tussen vee (de ene tak) en huisdieren (een tweede tak). Dat is al een stukje specifiek. Vervolgens maak je bij de tak "vee" subtakken met: koe, paard, schaap, varken, etc. Deze takken staan verder naar de buitenkant en de informatie is erg specifiek.

5) Werk in de richting van de klok

Om een mindmap overzichtelijk te houden is er ooit afgesproken om deze met de klok mee te maken en op één uur te starten. Wanneer iedereen dit doet kunnen andere mensen je mindmap makkelijk lezen. Op deze manier kun je ook een chronologische volgorde aangeven. Wanneer je een mindmap uitleest of wilt onthouden, staat de informatie in de juiste volgorde en raak je niet in de war.

6) Gebruik verschillende kleuren

Het opschrijven van woorden activeert vooral gebieden aan de linkerkant van je hersenen. Om informatie makkelijk te onthouden is het ook handig om gebieden in je rechter hersenhelft te stimuleren. Dit kun je doen door verschillende kleuren te gebruiken. Onderzoek heeft laten zien dat het gebruik van kleuren vooral gebieden aan de rechterkant van je hersenen activeren.

Gebruik je kleuren alleen niet willekeurig, maar geef elke tak een aparte kleur. Zo associeer je een specifieke tak met een bepaalde kleur. Je hersenen kunnen de informatie dan makkelijker onthouden. Uiteraard kun je de tekeningen wel verschillende kleuren geven.

7) Maak tekeningen

'Eén beeld zegt vaak meer dan 1000 woorden', zo luidt het spreekwoord. Het zou dus gek zijn om je mindmap vol te schrijven met woorden wanneer je dit kunt vervangen door enkele plaatjes of tekeningen. Bovendien stimuleren plaatjes, net als het gebruik van kleuren, delen in de rechterkant van je hersenen. Plaatjes en tekeningen zijn dus een ideale manier om informatie makkelijk te onthouden.

Voorlezen - Powerpoint en prentenboek | 10 minuten

Pèrès-Labourdette, E. (2017). *Paul Poiret: Dromen van de Oriënt*. Amsterdam: Leopold.

Je gaat voorlezen uit dit prentenboek. Overloop de vragen op het werkblad met de leerlingen alvorens je begint te lezen. Zo kunnen de leerlingen gericht luisteren naar belangrijke elementen in het verhaal.

Werkbundel pagina 4

1. Luister naar het verhaal.

- **Kreeg je de tekst van je leerkracht? Antwoord dan op de volgende vragen via markeringen in de tekst. Vul daarna je mindmap in.**
- **Kreeg je geen tekst en geen mindmap? Antwoord dan op de volgende vragen door de antwoorden zelf te schematiseren in een mindmap.**
- **Kreeg je enkel een mindmap? Antwoord dan op de volgende vragen door te antwoorden te schematiseren in de verkregen mindmap.**

- Wie is het hoofdpersonage?
- Waar speelt het verhaal zich in het begin af?
- Wat wil hij graag doen van beroep?
- Wat vindt hij mooi?
- Worden zijn creaties geaccepteerd door anderen? Waarom wel/niet?
- Waarnaar gaat hij op zoek als hij vertrekt op reis?
- Wat doet hij als hij terugkeert?

Bij het voorlezen kan je differentiëren door:

- leerlingen, die taalondersteuning nodig hebben, de tekst te geven (bijlage 1). Geef deze leerlingen de opdracht om de antwoorden, op de vooropgestelde vragen in de werkbundel, te markeren;
- leerlingen, die eerder uitdaging nodig hebben, nemen een blad waarop ze zelf een notering maken van jouw verhaal. De leerlingen kunnen dit doen aan de hand van een mindmap, een schema, ect. Reik deze mogelijkheden ook zeker aan. Op deze manier weten de leerlingen goed wat er hen te wachten staat;
- leerlingen die noch extra ondersteuning noch verdieping nodig hebben, geef je bijlage 2. Deze bijlage is al voorzien van een mindmap waarin stukken in ontbreken, waardoor de leerlingen hier zelf aanvullen.

Het verhaal

Bij elke prent staat de tekst van het boek. Je gaat interactief voorlezen door denkvragen en kijkprikkelers te stellen. Je past de tekst hier en daar aan door bijv. overgangszinnen toe te voegen, vertelperspectief te verduidelijken, signaalwoorden toe te voegen ... Op deze manier wordt de aandacht van de leerlingen steeds geprikkeld.

	<p>Het verhaal: Paul Poiret – Dromen van de Oriënt</p>
---	--

	<p>Toen iedereen elkaar nog <i>monsieur</i> en <i>madame</i> noemde, had de jonge Paul Poiret een baantje bij een paraplufabriek...</p> <p><i>Wat zouden ze hier bedoelen met 'Toen iedereen elkaar nog monsieur en madame noemde'? (Er wordt verwezen naar een andere tijd, een geschiedenis.)</i></p>
	<p>Op een dag fietste Paul door een grijs Parijs, van winkel naar warenhuis. 'Ik wil geen paraplu's bezorgen, ik wil mode maken!', klaagde hij. Hij droomde van een wereld vol kleur.</p>
	<p>Maar met dromen alleen kom je er niet. 'Ik moet aan de slag', dacht Poiret. Hij begon stukken parapluzijde aan elkaar te spelden, niet zomaar, maar met zorg.</p> <p><i>Wat doet hij juist met het materiaal van de paraplu's?</i></p>
	<p>De volgende morgen liet hij zijn jurken zien aan kleermakers en klermaaksters. Aan <i>couturiers</i> en <i>couturières</i>. Deze waren zeer onder de indruk. 'U mag morgen beginnen', zei de beroemde Charles Worth.</p> <p><i>Wat zijn couturiers en couturières? Kijk eens goed naar de prent, wat zie je hier juist? Wat zou dit kunnen betekenen? (Op deze prent is men de Eiffeltoren aan het opbouwen. Wat duidt op het feit dat het verhaal zich afspeelt in het verleden.)</i></p>
	<p>In die tijd maakte monsieur Worth avondjurken voor de adel en <i>robes</i> voor rijkelui. Poiret mocht nog niet met dure stoffen werken, hij moest eerst alledaagse jurken ontwerpen.</p> <p><i>Wat mag Monsieur Worth meer dan Poiret?</i></p>

	<p>Maar Poiret had zijn eigen ideeën. 'Dat krappe korset, net een kooi! Een hofsleep? Zo passé!', dacht hij. Poiret wou iets anders ... iets spannenders. Hij ging met deze ideeën aan de slag.</p> <p><i>Wat is een hofsleep?</i></p>
	<p>Monsieur Worth komt de kamer binnen. 'Quelle horreur! Wat een geweld van kleur, wat een verschrikkelijke vorm!', riep hij uit.</p>
	<p>De kimono van Poiret viel niet in de smaak. 'Adieu monsieur, u kunt vertrekken!', zei monsieur Worth boos. Poiret had geleerd wat hij wilde leren. 'Vanaf nu ga ik mijn eigen weg!', dacht hij.</p> <p><i>Waarom denk je dat de kimono van Poiret niet in de smaak valt?</i> <i>Welke weg zou hij nu gaan denk je?</i></p>
	<p>Na dat voorval besloot Poiret om op reis te gaan. Hij voer over zee, op zoek naar nieuwe inspiratie. Op een dag kwam hij aan in een land vol vreemde geuren en kleuren.</p>
	<p>'Ik heb gevonden wat ik zocht ...', dacht hij.</p> <p><i>Waarnaar was Poiret op zoek?</i> <i>Waar zou deze plaats zich bevinden?</i> <i>Waarom denk je dit?</i></p>

	<p>'Weten ze in Parijs wel hoe mooi de wereld op andere plekken is?', dacht hij. Poiret zag in dit paradijs losse gewaden waarin de mensen vrij bewogen. Hemelse hoofddeksels van zijde met juwelen.</p>
	<p>Dagen en nachten dwaalde Poiret door dit sprookjesland. Zijn hoofd vulde zich met de dromen van de Oriënt.</p> <p><i>Wat is de 'Oriënt' volgens jou?</i></p>
<p>Hierbij hoort geen prent.</p>	<p>Hij wil zijn dromen met de mensen van Parijs delen.</p> <p>Vastberaden keerde Poiret terug naar Parijs. En hij opende een kleine boetiek, zo chic. Vol vuur ontwierp hij de meest fantasierijke creaties. Zouden avontuurlijke dames het aandurven ... ? (einde presentatie)</p>

Na het voorlezen | 5 minuten

Stel de volgende vragen aan de leerlingen:

- Wie kan er eens kort het verhaal samenvatten?
- Wat is het doel van de schrijver/tekstdoel? *Ontspannen*
- Is dit verhaal fictie of non-fictie? *Verhalende non-fictie, het is een verhaal geschreven op een waargebeurde basis.*
- Wat is de tekstsoort? *Diverterende tekst. De schrijver wil de lezer vooral laten genieten, ontspannen. Maar ook informatief: het gaat over het leven van iemand die echt bestaan heeft.*

Tijdens het schrijven – verwervingsfase | 30 minuten

Opdracht

Vertel aan de leerlingen het volgende: "Het verhaal is geëindigd met de zin 'Vol vuur ontwierp hij de meest fantasierijke creaties. Zouden avontuurlijke dames het aandurven ... ?' In je schrijfopdracht ga je juist beschrijven hoe deze creaties eruitzien. Daarna ga je beschrijven hoe het afloopt met de boetiek van Poiret. Worden deze beschreven creaties een succes of niet? Dat mag jij helemaal zelf bepalen. Beschrijf ook duidelijk waarom het een succes is of net een tekortkoming."

Leidraad maken

Vertel de leerlingen het volgende:

"Het is niet gemakkelijk om een verhaal te schrijven zonder voorbereiding. Daarom zullen we eerst een plan maken."

Overloop met de leerlingen de opdrachten van het werkblad. Vertel hen: "Deze oefeningen helpen jullie bij het schrijven van jullie tekst. Ze geven jullie kleine opstapjes om een leuk verhaal te schrijven."

Werkbundel pagina 4

2. Opdracht – Waarover moet ik schrijven?

Je schrijft een vervolg op het beluisterde verhaal waarin je volgende elementen beschrijft.

- Hoe zien de kledingcreaties van Poiret eruit? Dit beschrijf je in minimum vijf zinnen.
- Hoe loopt het af met zijn boetiek? Is het een succes of niet? Waarom? Dit beschrijf je in minimum vijf zinnen.

Dit bouwen we op in de volgende stappen.

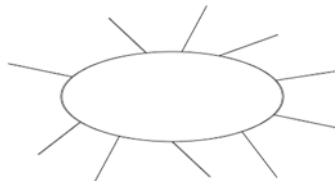
Brainstormen

Kledingstuk

a) Kies wat je wil ontwerpen. Onderstreep in de lijst. Je mag ook nog iets anders kiezen.

1. Wat? T-shirt/ korte broek/ rok/ lange broek/ zwembroek/ badpak/ strandtas/ hoed/ pet/ lange broek/ jas/ jurk/ hemd/ trui/ sjaal/ handschoenen/ kostuum/ ...
2. Voor wie? kinderen/ vrouwen/ mannen
3. Welk seizoen? winter/ lente/ zomer/ herfst

b) Schrijf je gekozen kledingstuk in de woordspin en noteer hier zoveel mogelijk ideeën bij. (minstens 10)

c) In deze woordspin markeer je minstens vijf woorden die je zal gebruiken in je voorstelling.

d) Hoe ziet het kledingstuk er verder uit?

Welke stof gebruikte Poiret hiervoor? Bijvoorbeeld: katoen, wol, zijde, fleec, linnen, bont, leer ...

Welke kleur(en) heeft hij gekozen en eventueel waarom?

Hoe ziet het er verder nog uit? Bijvoorbeeld: breed, smal, lang, aansluitend, knopen, ritssluiting, veters, gesp, klittenband, strikjes ...

Voor welke gelegenheid heb je dit bedacht? Bijvoorbeeld: werk, vrije tijd, uniform, feest, slapen, sport, regen, rouw ...

Boetiek

a) Kies hoe je wilt dat het verhaal afloopt. Onderstreep de woorden die je wil gebruiken. (minstens 5)

Wat gebeurt er met de boetiek? Bijvoorbeeld: succes, tekortkoming, winstgevend, verlies, veel bezoekers, weinig bezoekers, veel werk, weinig werk ...

Hoe voelt Poiret hier bij? Bijvoorbeeld: enthousiast, teleurgesteld, afgewezen, aanvaard, droevig, blij, frustratie, koel, dankbaar, levendig, nerveus, opgewekt, ijverig ...

b) Hoe komt het dat het zo afloopt met de boetiek en Poiret? Noteer zoveel mogelijk ideeën bij de woordspin.

c) In deze woordspin markeer je minstens drie redenen die je zal gebruiken in je voorstelling.

VERGEET-MIJ-NIETJE

WAT SCHRIJF IK?

- Ik leg persoonlijke accenten.
- Ik schrijf de tekst uit en gebruik mijn vorige oefeningen.
- Ik blijf bij het onderwerp.

HOE SCHRIJF IK?

- Ik schrijf in alinea's bij een lange tekst.
- Ik schrijf verzorgd.
- Ik probeer zo weinig mogelijk fouten te schrijven.
- Ik schrijf in zinnen.
- Ik gebruik passende woorden.
- Ik gebruik hoofdletters en leestekens.

HOE KIJK IK NA?

- Ik denk aan mijn schrijfdoel.
- Ik denk ook aan de inhoud, de spelling, de leestekens ...
- Heb ik niet te veel dezelfde woorden herhaald?
- Heb ik synoniemen, verwijfwoorden en signaalwoorden gebruikt?
- Ik schrijf geen te lange zinnen.
- Ben ik blij met wat ik geschreven heb?
- Ik pas aan.

KLAAR?

Ik schrijf de tekst netjes over.

Werkbundel pagina 7

Bekijk met de leerlingen het 'vergeet-mij-nietje' dat wordt aangereikt. Benadruk dat de leerlingen tijdens het schrijven altijd kunnen teruggrijpen naar deze hulplijnen. Overloop met de leerlingen de opdrachten op het werkblad en laat de leerlingen de vragen individueel beantwoorden. Ondersteun de leerlingen waar nodig.

De tekst schrijven

De leerlingen schrijven een eerste versie van de tekst in een schriftje of op een kladblad. Ga rond, stuur de leerlingen bij waar nodig en geef feedback. In deze fase is vooral de inhoud belangrijk, maar je kan hier ook kort opvallende schrijffouten bespreken.

Teamwerk maakt ons sterk

Laat de leerlingen in duo de eerste versie van hun verhaal uitwisselen. Maak hen het volgende duidelijk: *"Kijk eens na of je partner een goed vervolg schrijft op het verhaal. Zorg ervoor dat je partner een goed samenhangend verhaal geschreven heeft en stuur hem/haar hierop bij waar nodig. Als je ergens vastzit met je verhaal, kan je je buur om hulp vragen. Weet je nog niet goed hoe je verhaal afloopt? Weet je niet goed hoe je jouw idee best uitschrijft? Bij dit partnerwerk krijg je de kans om er met twee over na te denken."*

Ga als leerkracht ook rond en luister naar de feedback die de leerlingen geven. Moedig hen aan om constructieve feedback te gebruiken.

De leerlingen gebruiken de verkregen feedback om hun verhaal aan te passen. Om de leerlingen te ondersteunen, zijn er hulpvragen geformuleerd op het vergeet-me-nietje die de leerlingen overlopen om hun inhoud nog extra te verbeteren.

Na het schrijven – slotfase | 15 minuten

Eindversie

Als de leerlingen al deze hulpvragen gecontroleerd hebben, starten ze met het overschrijven op in hun werkbundel (pagina 8). In deze fase is het belangrijk dat de leerlingen vooral letten op de spellings- en interpunctieregels. Ondersteun ook hier de leerlingen die hier nood aan hebben.

Reflecteren

Blik met de leerlingen terug op het proces van de les:

- *"Wat vond je moeilijk?"*
- *"Heb je iets bijgeleerd?"*
- *"Hoe vond je het om zelf feedback te geven aan je partner?"*
- *"Vond je de feedback die je gekregen hebt nuttig? Met welke tips heb je rekening gehouden?"*

Verhaal vervolledigen

Je kan ervoor kiezen om de rest van het verhaal te vertellen als al de leerlingen met dat van hen klaar zijn. Zo kunnen de leerlingen zien of ze in de buurt zaten van het originele verhaal.

Bijlage 1

Paul Poiret – Dromen van de Oriënt

Toen iedereen elkaar nog *monsieur* en *madame* noemde, had de jonge Paul Poiret een baantje bij een paraplu-fabriek...

Op een dag fietste Paul door een grijs Parijs, van winkel naar warenhuis. 'Ik wil geen paraplu's bezorgen, ik wil mode maken!', klaagde hij. Hij droomde van een wereld vol kleur.

Maar met dromen alleen kom je er niet. 'Ik moet aan de slag', dacht Poiret. Hij begon stukken paraplu-zijde aan elkaar te spelden, niet zomaar, maar met zorg.

De volgende morgen liet hij zijn jurken zien aan kleermakers en klermaaksters. Aan *couturiers* en *couturières*. Deze waren zeer onder de indruk. 'U mag morgen beginnen', zei de beroemde Charles Worth.

In die tijd maakte monsieur Worth avondjurken voor de adel en *robes* voor rijkelui. Poiret mocht nog niet met dure stoffen werken, hij moest eerst alledaagse jurken ontwerpen.

Maar Poiret had zijn eigen ideeën. 'Dat krappe korset, net een kooi! Een hofsloop? Zo passé!', dacht hij. Poiret wou iets anders ... iets spannenders. Hij ging met deze ideeën aan de slag.

Monsieur Worth komt de kamer binnen. '*Quelle horreur!* Wat een geweld van kleur, wat een verschrikkelijke vorm!', riep hij uit.

De kimono van Poiret viel niet in de smaak. '*Adieu monsieur*, u kunt vertrekken!', zei monsieur Worth boos. Poiret had geleerd wat hij wilde leren. '*Vanaf nu ga ik mijn eigen weg!*', dacht hij.

Na dat voorval besloot Poiret om op reis te gaan. Hij voer over zee, op zoek naar nieuwe inspiratie. Op een dag kwam hij aan in een land vol vreemde geuren en kleuren.

'Ik heb gevonden wat ik zocht ...', dacht hij.

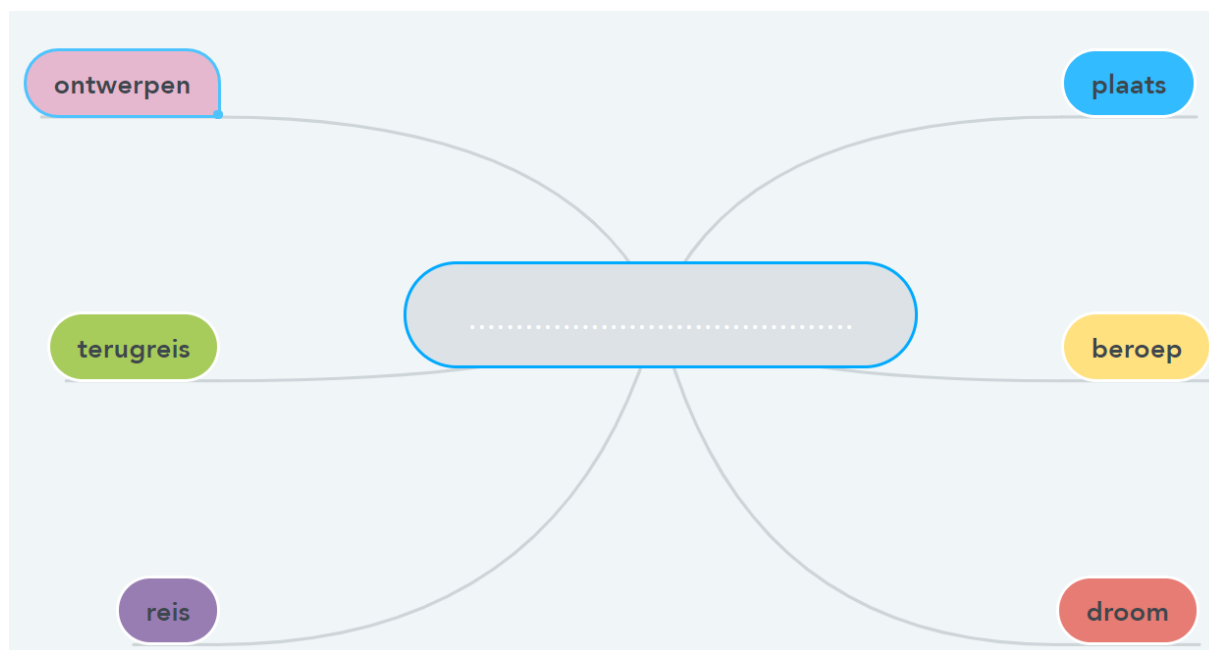
'Weten ze in Parijs wel hoe mooi de wereld op andere plekken is?', dacht hij. Poiret zag in dit paradijs losse gewaden waarin de mensen vrij bewogen. Hemelse hoofddeksels van zijde met juwelen.

Dagen en nachten dwaalde Poiret door dit sprookjesland. Zijn hoofd vulde zich met de dromen van de Oriënt.

Hij wil zijn dromen met de mensen van Parijs delen. Vastberaden keerde Poiret terug naar Parijs. En hij opende een kleine boetiek, zo chic. Vol vuur ontwierp hij de meest fantasierijke creaties. Zouden avontuurlijke dames het aandurven ... ?

Bijlage 2

Leerkrachtenfiche – Is dit wel kledij?

Leergebied	Muzische vorming
Leerdomein	Bewegingsexpressie
Lesduur	50 minuten

Bedoeling van de activiteit

Hoofddoel van de les

De leerlingen kunnen door middel van bewegingen een kledingstuk een andere betekenis of een ongewoon gebruik geven.

Leerplandoelen

OVSG

MV-BWG-VB-2	De kinderen gebruiken in beweging en dans bewegingskwaliteiten. Ze maken overgangen en onderzoeken combinaties van diverse kwaliteiten.
MV-BWG-VB-14	De kinderen kunnen gegevens met betrekking tot vorm, vloerpatronen, ruimtelagen, bewegingskwaliteiten combineren in het maken van eigen dansstukjes.
MV-BWG-VB-20	De kinderen kunnen in geleide groeps gesprekken praten over beweging en dans van zichzelf en van anderen.
MV-BWG-BG-9	De kinderen reageren door middel van beweging associatief op basis van muzikale, dramatische of beeldende inspiratiebronnen.

ZILL

MUgr2

Durven fantaseren en verbeelden

- 6 - 8 Plezier beleven aan het gebruiken van de eigen verbeelding in een muzische context - verder denken dan het gebruikelijke - (onder begeleiding) op zoek gaan naar een creatieve, fantasievolle vormgeving
- 8 - 10 Plezier beleven aan het bewust aanspreken van de verbeeldingskracht - durven afstappen van het gewone, van het gebruikelijke en verbeelding durven inzetten in de vormgeving

MUgr3

Zich bewust worden van de eigen muzische en creatieve mogelijkheden (talenten) en die tonen

- 8 - 10 Bewust worden van de eigen voorkeuren, keuzes kunnen maken die aansluiten bij de eigen voorkeur en dit communiceren - in een afgebakende opdracht en in overleg met anderen een voorstel kunnen doen waarin eigen muzisch talent aan bod komt, vanuit eigen talenten kunnen bijdragen - eigen mogelijkheden tonen aan anderen in een vertrouwde omgeving

MUge2

De muzische bouwstenen beleven, herkennen, onderzoeken en hanteren

- Dans > Relatie (samen bewegen en dansen) > 8 - 10 Bewust beleven, herkennen,, uitvoeren en bedenken van:
 - synchrone bewegingen
 - bewegingen die inspelen op de bewegingen van iemand anders (spiegelen, vraag/antwoord, leiden en volgen, actie-reactie ...)
- Dans > Vorm (vorm en grootte van de beweging) > 8 - 10 Bewust beleven, herkennen, beschrijven, uitvoeren en bedenken van:
 - het vergroten en verkleinen van bewegingen
 - vervormen van bewegingen
 - variaties in vormen die je met het lichaam kan aannemen

De technische en expressieve vaardigheden die nodig zijn om zich muzisch uit te drukken in beeld, muziek, dans en drama verfijnen

- Dans > Bewegingsexpressie > 6 - 8 Experimenteren met het hele lichaam en met afzonderlijke lichaamsdelen tijdens het dansen - onder begeleiding bewegen vanuit een bewegingskwaliteit - bewegingen improviseren die aansluiten bij een thema of verhaal
- Dans > Bewegingsexpressie > 8 - 10 Oefenen in het variëren in totaalbewegingen en geïsoleerde bewegingen - een variatie aan bewegingen uitvoeren bij een bewegingskwaliteit - oefenen op het improviseren van bewegingen die aansluiten bij een thema of verhaal

Samenwerken met anderen en zo bijdragen aan het realiseren van een gemeenschappelijk doel

- 5 - 12 Meewerken aan een grotere groepsopdracht - kunnen samenwerken met anderen rond een gemeenschappelijk idee of doel - samenwerken met anderen ondanks verschillen

GO!

Code	OD	ET	Leerplandoelstelling/leerinhouden
4.4.2.1	4.4	4.1*	Bij een dans of bewegingsverhaal de betekenis versterken door materialen te gebruiken. <i>Zie LO 6.2.5.83</i>
4.4.2.2		4.1*, 4.2, 4.3, 4.5	Samen een dans of bewegingsverhaal opbouwen en uitvoeren met als vertrekpunt iets wat ze gehoord, gezien, gelezen, gevoeld of meegemaakt hebben.
4.4.2.5		4.4	Bij het dansen bewust gebruikmaken van grootte en vorm van bewegingen. Bv.: open of gesloten houding, gebogen of rechte houding, smalle of brede houding, symmetrisch-asymmetrisch; groot of klein, bewegingen vergroten of verkleinen
4.4.2.6		4.4	Bij het dansen bewust gebruikmaken van vertrekhouding (isolatie, meerdere lichaamsdelen of hele lichaam).
4.4.2.20		4.5	Een bewegingsreeks maken. Bv. bewegingsreeks vanuit het thema keuken: uitvergrootte beweging van 'pannenkoek opgooien', plots stoppen (pannenkoek blijft in lucht hangen), daarna een vertraagde beweging 'vallen', tot slot 'sissen in de pan'.
4.4.3.2	4.6	4.6	Eigen of andermans dans of bewegingsexpressie (leeftijdsgenoten, kunstenaars) kritisch bespreken o.b.v. een keuze uit volgende elementen: <ul style="list-style-type: none"> • Betekenis (boodschap/verhaal, emotie) Bv.: Wat werd er gedanst? Welk fragment vond je boeiend? • Bewegingselementen (lichaamsmogelijkheden - kracht - ruimte - tijd) Bv.: Danste iedereen dezelfde rol? Was het een trage of snelle dans? • Materialen • Gebruik van danspartituur Bv. vloerpatronen • Wijze van presenteren

Lesdoelen

1. De leerlingen kunnen plezier beleven door zich in te leven in hun bewegingen.
2. De leerlingen kunnen een bewegingsreeks maken.
3. De leerlingen kunnen bewegingen maken waarbij men rekening houdt met een verschil in tempo, grootte/vorm en synchroon bewegen.
4. De leerlingen kunnen aan een kledingstuk meerdere betekenissen toekennen.
5. De leerlingen kunnen een eindresultaat maken aan de hand van vooropgestelde criteria waarbij ze vertrekken en eindigen met een stilstaand beeld en ze minimum 3 verschillende soorten bewegingen maken.
6. De leerlingen kunnen met elkaar communiceren zodanig dat ze synchroon bewegen.
7. De leerlingen kunnen de bouwstenen: grootte/vorm, tempo, ruimtelagen en synchroon bewegen toepassen in hun eindresultaat.

Beginsituatie

- Het is aangewezen voor deze les om aan de kinderen te vragen om allerlei kledingstukken mee te brengen naar de klas. Spreek hierbij duidelijk af wie wat meebrengt zodat er voldoende variatie is:
 - o sjaals;
 - o schoenen;
 - o T-shirts;
 - o broek;
 - o hoofddeksel;
 - o sokken.
- Het kan zijn dat de leerlingen nog niet weten wat een bewegingsreeks juist inhoudt. In deze les wordt dit stapsgewijs opgebouwd. Probeer de leerlingen hier goed in te ondersteunen.

Materiaal

- Verschillende soorten kledingstukken
- Een box om muziek af te spelen.

Differentiatie

De leerlingen die moeite hebben om andere betekenissen in de kledingstukken te zien, kan je helpen door ze een paar voorbeelden te geven.

Coronamaatregelen

- In de klas: in deze les zijn enkele groepswerken geïntegreerd. Je kan dit telkens ook omvormen tot een individuele opdracht. Deze omvorming staat ook telkens bij elke opdracht vermeld.
- Voor de leerlingen thuis: er is een powerpoint voorzien waarbij de verschillende fases stap voor stap worden uitgelegd. De powerpoint is voorzien van verschillende instructies door middel van audio en visualiserende beelden. De leerlingen maken aan het einde hun toonmoment. Dit toonmoment zullen ze filmen en dan posten op jullie gekende medium bijv. Smartschool, Google Drive, Class Dojo ect. Deze powerpoint volgt zeer gelijklopend de opdrachten van deze les. Enkel 'in duo' is in deze les weggelaten. De leerlingen die deze les uitvoeren thuis, kunnen ook niet werken aan de bouwsteen 'synchroon bewegen'. Voor deze leerlingen valt deze bouwsteen dan weg.

Verloop van de les

Oriëntatiefase | 5 minuten

Als aanleiding toon je het volgende filmpje

<https://www.youtube.com/watch?v=4IHxZDBnLms>. In dit fragment vertelt juf Lore dat ze met haar broer in de huid kruipt van professors. Deze professors gaan een borstel een andere betekenis of een ander gebruik geven. Daarna nodigen ze de leerlingen uit om mee te brainstormen over nog enkele andere betekenissen. Stel hierna de volgende vragen:

- "Wat deden de professors?"
- "Waarom is dit zo raar?"
- "Wat voor voorwerp is dit echt en waarvoor wordt het gebruikt?"
- "Welke andere betekenis zou jij aan het voorwerp nog geven?"

Geef de leerlingen de kans om te brainstormen over nog enkele andere betekenissen die 'de borstel' zou kunnen hebben. Als dit moeizaam verliep, kan je nog enkele andere klasvoorwerpen gebruiken om deze opdracht opnieuw uit te voeren, zoals bijvoorbeeld de geodriehoek gebruiken als mes of handtas. Op deze manier wordt de verbeelding van de leerlingen extra aangesproken.

Met deze inleiding kan je nu opnieuw de link leggen met het thema 'mode' door het volgende te vertellen: "Vandaag gaan we kledij een andere betekenis geven zoals de professors deden in het filmpje. Een sok is dus geen sok meer, een schoen geen schoen, een broek geen broek, ect. maar een ... "

Corona maatregelen

De leerlingen thuis krijgen dit filmpje ook te zien. Hierbij worden nadien dezelfde vragen gesteld als in de klas.

Verwervingsfase | 10 minuten

In deze fase komen de leerlingen in contact met opdrachten waarbij ze gaan oefenen op de bouwstenen van bewegingsexpressie die in deze les aan bod komen, namelijk: grootte/vorm, ruimtelagen en tempo. Vooraleer je begint met de opdrachten, verdeel je de meegebrachte kledingstukken van de leerlingen over de grond van de ruimte.

Kraskras (individueel)

De verschillende soorten kledij liggen verspreid over de ruimte. Hier kan je eventueel gebruik maken van de muziek van 'Stomp' of 'Bottle Boys'. De muziekgroep 'Stomp' gebruikt voorwerpen zoals vuilnisbakken, borstels, basketballen om muziek te maken. 'Bottle Boys' gebruikt flesjes om gekende liedjes te coveren. De beide groepen geven op hun manier dus ook een andere betekenis aan deze voorwerpen. Wanneer de muziek speelt, wandelen de leerlingen rond in de ruimte. Wanneer de muziek stopt, moeten de leerlingen ook stoppen bij het dichtstbijzijnde kledingstuk. Met dit kledingstuk maken ze een beweging die meteen in hen opkomt. Het doel van deze opdracht is louter terug vertrouwd geraken met bewegingsexpressie door bewegingen uit te voeren en dit in stilte.

Verwachting van de bewegingen: laat de leerlingen het voorwerp in hun beweging integreren en zorg ervoor dat ze heel hun lichaam zoveel mogelijk gebruiken in hun beweging, dus niet enkel de arm of het been.

Experimenteren met de kledingstukken (individueel)

Het doel van deze opdracht is om de leerlingen te laten experimenteren met hun kledingstuk en allerlei soorten bewegingen. Hierbij geef jij als leerkracht directe instructies zodat de leerlingen bewegingen maken waarbij ze oefenen op de bouwstenen: grootte/vorm, tempo en ruimtelagen.

De leerlingen wandelen opnieuw rond in de ruimte op muziek. Wanneer de muziek stopt, moeten de leerlingen ook stoppen bij het dichtstbijzijnde kledingstuk. Met dit kledingstuk maken ze de volgende gevraagde bewegingen. Dit wordt een aantal keren herhaald, maar vraag aan de leerlingen dat ze telkens trachten om te stoppen bij een ander voorwerp als voordien in deze opdracht. Mogelijke opdrachten zijn:

- maak een zo klein mogelijke beweging met je kledingstuk;
- maak een zo groot mogelijke beweging met je kledingstuk;
- maak een beweging met je kledingstuk zo hoog/laag mogelijk;
- maak een snelle/trage beweging met je kledingstuk;
- zwaai met je kledingstuk;
- probeer zelf zoveel mogelijk achter je kledingstuk te verdwijnen;
- gooi het kledingstuk omhoog en vang het op zonder het te laten vallen;
- wandel met kledingstuk en terwijl je aan het wandelen bent, maak je er een beweging mee.

Verwerkingsfase | 10 minuten

In deze fase gaan de leerlingen de bewegingen, die ze in vorige fase alleen ontdekt hebben, gebruiken om complexere opdrachten uit te voeren. Hier wordt ook de verbeelding van de leerlingen extra geprikkeld en werken we aan de bouwsteen: synchroon bewegen.

Stilstaande beelden (individueel)

De leerlingen verspreiden zich over het klaslokaal. Elke leerling krijgt een kledingstuk van de leerkracht. Enkel dit kledingstuk gebruikt de leerling nog gedurende de rest van de les. De leerlingen wandelen opnieuw rond op muziek met hun kledingstuk in de hand. Wanneer de muziek stopt, nemen ze een pose aan. In deze pose geven ze het voorwerp een andere betekenis. Hier kan je enkele voorbeelden geven zoals bij wijze van voorbeeld de geodriehoek die je gebruikt als paraplu of mes of een andere betekenis. Wanneer de muziek terug start, wandelen de leerlingen opnieuw door het lokaal. Als de muziek opnieuw stopt, nemen ze een andere pose aan waarin het voorwerp weer een andere betekenis krijgt. (Bijv. muts wordt een handtas, een schoen wordt een telefoon)

In duo

De ene leerling heeft een kledingstuk vast en de andere leerling heeft niets vast. De leerling maakt een beweging met het kledingstuk en de andere probeert dit na te doen. De leerlingen blijven wandelen door de ruimte. Na een tijd wisselen ze van rol. Bij deze opdracht is er geen sprake van stilstaande beelden.

Tip: Spreek met de leerlingen een signaal af om te wisselen van rol. De persoon die het kledingstuk vasthad, geeft zijn voorwerp aan de andere leerling.

Tip: Om het elkaar een beetje moeilijk te maken, kunnen de leerlingen werken met grote, kleine, smalle, brede ... bewegingen.

Coronamaatregelen

Hierbij kan je ook ieder kind in de klas individueel laten werken door eerst een beweging te laten uitvoeren met hun kledingstuk, waarna ze dezelfde beweging moeten uitvoeren zonder kledingstuk.

Slotfase | 25 minuten

Opdracht

De leerlingen die hetzelfde kledingstuk hebben (uit de vorige fase) vormen nu een groep. In deze groep gaan de leerlingen in groep een bewegingsreeks maken waarbij ze rekening houden met de volgende criteria:

1. De leerlingen vertrekken vanuit een stilstaand beeld, een standbeeldhouding.
2. Daarna kiezen de leerlingen minimum drie bewegingen uit en ze voeren deze achter elkaar uit, waarvan:
 - a. één beweging synchroon uitgevoerd wordt;
 - b. één beweging in verschillende lagen uitgevoerd wordt (laag/hoog of groot/klein);
 - c. één beweging die snel of traag uitgevoerd wordt.
3. De leerlingen trachten om in elke beweging het kledingstuk een andere betekenis te geven.
4. De leerlingen eindigen zoals ze gestart zijn, met een stilstaand beeld/standbeeldhouding.

Toonmoment

De leerlingen tonen hun bewegingsreeks aan elkaar. Als leerkracht kan je hier nog enkele vragen over stellen:

- *"Wat hebben jullie geleerd uit deze les?"*
- *"Wat vonden jullie het leukste moment om zelf te doen?"*
- *"Zijn er zaken die je graag anders had willen doen? Zo ja, welke?"*
- *"Is dit groepje begonnen en geëindigd met een stilstaand beeld? Hoe zie je dit?"*
- *"Hoe hebben de leerlingen laten zien dat ze in verschillende lagen werken?"*
- *"Bij welke beweging kreeg het voorwerp een andere betekenis?"*

Tip: Als er nog tijd over is, kunnen de leerlingen hun bewegingsreeks uitvoeren zonder dat ze gebruik maken van hun kledingstuk. Nu moeten ze hun verbeelding volledig aanspreken, want ze moeten nog wel doen alsof ze het kledingstuk vasthebben.

Coronamaatregelen

In de klas kan je dit groepswork ook veranderen in een individueel werk waarbij de leerlingen individueel een bewegingsreeks maken. Hierbij valt het criteria 'synchroon bewegen' dan weg. Dit omdat je dan op deze manier veel individuele toonmomenten hebt en het aangewezen is dat je groepen maakt waarbij de groep bestaat uit allemaal verschillende leerlingen met elk een ander kledingstuk. De leerlingen houden in dit groepje dan een eindgesprek aan de hand van vooropgestelde vragen (zie hierboven).

De leerlingen filmen thuis hun toonmoment en plaatsen het op jullie gekend medium. Via het gebruikte medium kan je dan feedback geven aan de leerlingen.

Leerkrachtenfiche – Gender

Leergebied	Mens en maatschappij
Lesduur	75 minuten

Bedoeling van de activiteit*Hoofddoel van de les*

De leerlingen kunnen zich bewust worden van het denken in stereotypen binnen gender.

Doelen van de les

1. De leerlingen kunnen stereotypen rond vrouwen en mannen beschrijven.
2. De leerlingen kunnen beschrijven waarom we in onze maatschappij bepaalde beroepen aan een bepaald geslacht koppelen.
3. De leerlingen kunnen beschrijven van waar deze 'genderbril' komt.
4. De leerlingen kunnen eigen maatregelen geven die genderbewustzijn aantonen.
5. De leerlingen kunnen respect opbrengen voor de mening van hun medestudenten.
6. De leerlingen kunnen reflecteren op hun eigen denken en dit aanpassen waar nodig.

Leerplandoelen

OVSG

WO-MNS-SV-2.3.8	De leerlingen tonen bereidheid zich te oefenen in omgangsvormen met anderen waarin ze minder sterk zijn.
WO-MNS-SV-2.7.6	De leerlingen kunnen kritisch nadenken over bepaalde maatschappelijke toestanden.
WO-MNS-SV-2.7.7	De leerlingen kunnen weerstand bieden aan de 'conformiteitsdruk' van groepen en mensen.
WO-MAA-SCV-17	De leerlingen kunnen vormen herkennen van afwijzend of waarderend reageren op het anders-zijn van mensen.
WO-MNS-SC-1.3.1	De leerlingen kunnen een sociale probleem- of conflictsituatie begrijpen.

ZILL

♥ SErv2

De verscheidenheid van mensen als een rijkdom ervaren en deze benutten

- 4-12j De uniciteit van individuen ervaren en aanvaarden - de eigenheid van mensen respecteren, ook bij conflictsituaties of bij verschil van mening - bereidheid tonen om de andere(n) met de hele persoon (hoofd-hart-handen-geest) te ontmoeten
- 4-12j Het mooie en waardevolle van diversiteit ontdekken en beleven - diversiteit erkennen en respecteren als een normaal gegeven - in het dagelijkse leven positief omgaan met diversiteit - ontdekken op welke wijze diversiteit een verrijking kan zijn
- 8-12j Stereotypering en discriminatie herkennen en afwijzen
- 10-12j Tijd nemen om naar elkaar te luisteren en op een evenwaardige manier tot uitwisseling te komen - leren van andermans visies, ervaringen en competenties - op een rustige en reflectieve manier via verschillende invalshoeken naar zaken kijken
- 10-12j De impact van discriminatie, vooroordelen en stereotypering (h)erkennen - verklaren wat er toe bijdraagt dat, ondanks de soms grote onderlinge verschillen tussen individuen of groepen, harmonieus samenleven toch lukt

♥ SEgb3

Zoeken naar mogelijkheden om, in respect voor zichzelf en de ander, aan eigen behoeften en die van anderen tegemoet te komen

- 2.5-12j Meerdere oplossingen bedenken om in een bepaalde situatie aan eigen behoeften en die van anderen tegemoet te komen

♥ SEsb4

Genderbewust zijn, gendervriendelijk handelen en verschillende relatievormen (h)erkennen

- 8-12j Weten dat iemand verliefd kan worden op een man, een vrouw of beide en dat respecteren - genuanceerd omgaan met genderstereotypen
- 10-12j Inzien hoe sekserollen ontstaan en worden aangeleerd - weten dat mensen kunnen kiezen voor verschillende relatievormen: samenwonen, trouwen, latrelatie, man-man, vrouw-vrouw en dat daar door mensen verschillend over gedacht wordt - zich gaandeweg bewust worden van de eigen seksuele en relationele voorkeur - in het dagelijkse leven gendervriendelijk voelen, denken en handelen

🕒 IKid3

Zichzelf worden in verbondenheid met anderen

- 4-12j Ten aanzien van de ander een positieve, liefdevolle en open grondhouding aannemen, zonder oordeel - samen met de anderen ontdekken wie en wat hen omringt en wie men wil worden - elkaar voldoende ruimte geven om te zijn wie men is - trouw blijven aan zichzelf

GO!

Code	OD/ET	Leerplandoelstellingen mens en maatschappij
3.1.1.13	LOET SV 1.2	Tonen in hun omgang met anderen respect en waardering.
3.1.3.38	ET MM 2.12	Illustreer met eigen voorbeelden hoe stereotypen en vooroordelen oorzaak kunnen zijn van discriminatie.
3.1.3.39		Verwoorden hoe je stereotypen en vooroordelen kan weerleggen.
3.1.3.40	ET MM 2.12	Illustreer met eigen voorbeelden dat afwijzing van of angst voor een onbekende kan verdwijnen als je die persoon beter leert kennen.

Materiaal

- VoortaaK:
 - o laat de leerlingen de kledijreclame bijhouden en meebrengen naar deze les;
 - o knip de kaarten van bijlage 1 uit. Op deze kaartjes vind je verschillende modeberoepen.
- Prezi: <https://prezi.com/view/Cx0TbwDZGo25M8BDrn1i/>

Differentiatie

In deze les worden er nieuwe woorden aangebracht. Het is belangrijk dat je, voor de leerlingen die ondersteuning nodig hebben bij taal, deze woordverklaringen op het bord noteert. Zo kunnen deze leerlingen hier tijdens de gehele les op terugvallen. Deze les is een doe-les. Er is geen cursus voor nodig. De leerlingen leren door de ervaringen. Voor de leerlingen, die ondersteuning nodig hebben bij taal, kan dit een probleem vormen. Zorg ervoor dat je de begrippen telkens goed kadert en visueel aan het bord brengt.

Voor de leerlingen die eerder om verdieping vragen, is er bij deze les een extra werkbundel toegevoegd die ontworpen is door Cavaria. Deze verdiepingsopdracht vind je achteraan in de volledige handleiding.

Het gaat over een jongen, Sam, die een meisje wil zijn. Het is een samengevoegde bundel waaruit je allerlei opdrachten kan uitkiezen om het op een laagdrempelige en leuke manier te hebben over transgenders. Het is ook een mogelijkheid om deze leerlingen te laten rondsnuffelen op de site: <https://genderklik.be/>. Op deze site wordt er op een kindvriendelijke manier meer uitleg gegeven over gender. Ook hier is er veel beeldmateriaal te vinden.

Coronamaatregelen

Deze les omvormen in een individuele les is een uitdaging. Voor de eerste opdracht, waarbij de leerlingen karaktereigenschappen gaan rangschikken, is er een oefening online voorzien: <https://learningapps.org/display?v=ppc4h4gmj19>. De rest van de les is voorzien van veel filmfragmenten en doe-opdrachten. Je kan de prezi omvormen tot een filmfragment waarbij je zelf uitleg kan geven bij de gehele presentatie. Meer info hierover vind je op: <https://prezi.com/video/>. Met de filmfragmenten alleen, kom je ook al heel ver. Door een leerlingenfiche te maken en een prezi toe te voegen met de filmpjes alleen, kan je duidelijke instructies geven. Stel je leerlingenfiche zo op dat je diepgaande vragen stelt. Op deze manier gaan ze door jouw vraagstelling verder gaan kijken dan de verschillende stereotypen waaraan we blootgesteld worden.

Verloop van de les

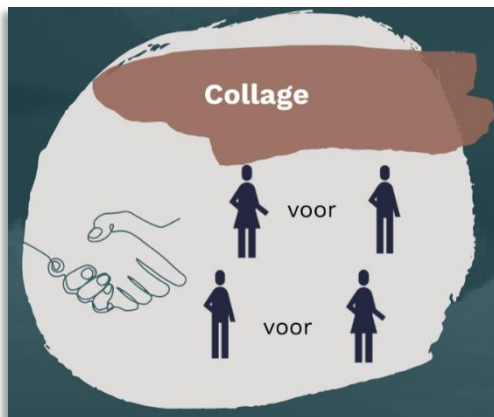

De prezi vormt de leidraad van de les. Per fase wordt er een screenshot getoond.

Inleiding: genderbewustzijn | 20 minuten

Collage

Laat de leerlingen samenwerken in duo. Vorm de duo's zodat de kleine groepen bestaan uit hetzelfde geslacht. De leerlingen hebben nodig: een kladblad, hun meegebrachte reclameblaadjes, een schaar, lijm en schrijfgerief.

De opdracht gaat als volgt. De leerlingen schrijven op het kladblad het andere geslacht. Zo schrijven de jongens op hun blad 'meisjes' en omgekeerd. Geef hen hierna de tijd om op dit blad prenten te kleven, uit hun reclameboekjes, die typisch zijn voor dit gedrag.

Laat, na verloop van tijd, de volgende dia zien van de presentatie. Vraag aan de leerlingen om minstens vijf karaktereigenschappen bij hun collage te noteren, die volgens hen typisch zijn voor het geslacht dat op hun blad staat.

Bespreek dit achteraf:

- "Welke prenten heb je op gekleefd en waarom?"
- "Welke woorden heb je bij 'jongen' gezet? Waarom?"
- "Welke woorden heb je bij 'meisje' gezet? Waarom?"
- "Is dat volgens jullie altijd het geval?"
- ...

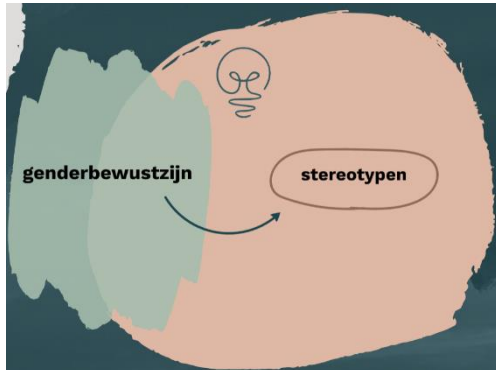
Noteer minimum 5 eigenschappen bij je collage.

Leidinggevend - kwetsbaar - stoer - lawaaiig - wild- lief - slordig - respectvol - druk - rustig - sociaal - emotioneel - verantwoordelijk - temperamentvol - dapper - gevoelig - zelfzeker - creatief - dominant

Bij deze opdracht is het de bedoeling dat het denken in stereotypen van de leerlingen naar voor komt. Dit bepaalt de rest van de les.

Begrippen 'genderbewustzijn' en 'stereotypen'

Leg de leerlingen uit dat jullie vandaag gaan werken rond genderbewustzijn. "We gaan kijken naar stereotypen die verbonden zijn aan gender." Vraag hen of ze weten wat stereotypen

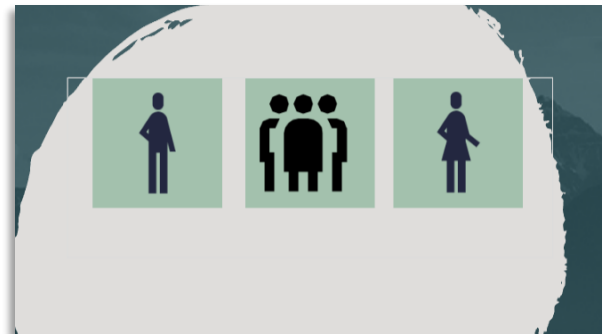
juist zijn binnen gender? Vertel hun: "Stereotypen binnen gender zijn voorstellingen over mannelijkheid of vrouwelijkheid die door onze samenleving gevormd worden. Vandaag gaan we onszelf bewust maken dat we handelen naar deze stereotypen. Dit heet genderbewustzijn."

Schrijf deze begrippen op het zijbord op met de verklaring erbij.

Stereotypen: modeberoepen | 15 minuten

Categoriseren

In bijlage 1 vind je allerlei kaarten met beroepen. Zorg ervoor dat je elke leerling één kaart geeft. De bedoeling van de opdracht is dat elke leerling zijn beroep bij een geslacht plaatst. Er is een kolom voor de man, de vrouw en voor het neutrale. Als elk beroep geklasseerd is, bespreek je klassikaal:

- "Waarom heb je dit beroep bij de man gehangen?"
- "Waarom heb je dit beroep bij de vrouw gehangen?"
- "Waarom heb je dit beroep bij neutraal gehangen?"
- "Ken je een man/vrouw in dit beroep?"
- "Moet dit altijd zo zijn?"
- "Kijk eens naar het bord. Wie wil er later één van deze beroepen uitvoeren?"

Raadsel

Bekijk met de leerlingen het filmpje op de presentatie. In het fragment wordt er gevraagd een raadsel op te lossen. Geef de leerlingen hier de kans om klassikaal te antwoorden. Dit kan je doen door tijdens het aftellen het fragment even te pauzeren. Laat de leerlingen hun gedachtegang duidelijk verklaren. Nadien kijk je naar de oplossing.

De laatste zin van het fragment luidt: "Als je het verkeerd had, heb je – net als de meeste mensen – beperkt zicht. Daar moet je vanaf."

Bespreek dit met de leerlingen:

- "Wat zouden ze hier bedoelen met beperkt zicht?" Het denken in stereotypen binnen gender. We kijken niet voorbij deze stereotypen.
- "Hoe zou het volgens jou komen dat wij zo denken?"
- "Wat zouden we hieraan kunnen doen?"

Vertel de leerlingen dat het belangrijk is dat we bewust worden gemaakt van onze 'genderbril'. Enkel door deze bewustwording, kan er een schakeling gebeuren in ons denken.

Hoe komt het nu dat wij zo denken? | 10 minuten.

De bedoeling van deze fase is dat de leerlingen gaan inzien dat de maatschappij deze stereotypen al voedt vanaf onze geboorte.

Voorbeelden uit de leefomgeving

Toon de volgende voorbeelden uit de prezi-presentatie en laat de leerlingen zoveel mogelijk zelf verwoorden waarom dit geschikte voorbeelden zijn van deze 'genderbril'.

 <p>Geboorte</p>	<p>Vanaf de geboorte worden kinderen vaak aangekleed in de typische kleuren: roze voor een meisje en blauw voor een jongen.</p>
 <p>Speelgoedfolder</p>	<p>In een speelgoedfolder zie je dikwijls een jongen bij het 'stoere speelgoed' en een meisje bij het 'verzorgingsspeelgoed'.</p>
 <p>Communie</p>	<p>Ook bij de communie zien we vaak dat jongens en meisjes in de typische categorieën geplaatst worden. De jongen staat met een blauwe achtergrond op een voetbal. Het meisje heeft roze kleren aan en een bloem in haar handen.</p>

Je kan bij elk van deze voorbeelden de leerlingen aanzetten tot genuanceerd denken. Stel hier telkens de 'waaromvraag': *"Waarom kleden ouders hun kinderen zo? Waarom staat speelgoed altijd zo gerangschikt? Waarom zien we zulke communiefoto's vaak terugkomen?"* Maar stel ook zeker de volgende vragen:

- *"Ben je, in je omgeving, ooit al iets tegengekomen dat de vorige voorbeelden doorbreekt?"*
- *"Hoe zou je dit zelf kunnen doorbreken?"*
- *"Heb je ooit al iets gedaan om dit te doorbreken?"*
- *"Waarom is het net zo belangrijk om dit te doorbreken?"*

Op deze manier wordt er van de leerlingen gevraagd om verder te kijken dan de 'genderbril'.

Vroeger versus heden!

Het is belangrijk om in deze fase, met de leerlingen, ook even naar de geschiedenis te kijken. We zijn namelijk al sterk veranderd in dit denken. Een hele tijd geleden werden mannen hoger aangeschreven dan vrouwen. De vrouwen waren dikwijls thuis om het huishouden te doen en voor de kinderen te zorgen, terwijl de mannen buitenshuis gingen werken om geld in het laadje te brengen. Dit zorgde ervoor dat vrouwen minder rechten hadden als mannen. Denk maar aan het vrouwenstemrecht dat pas ingevoerd is in 1948. Laat aan de leerlingen een duidelijk verschil zien in beelden die de mensen vroeger kregen en de beelden die we nu krijgen. Zie presentatie:

"Vroeger bestonden de grote leiders zoals wereldleiders, koningen en superhelden enkel uit mannen."

"Nu is dit gelukkig allemaal al sterk verbeterd. Zo hebben we een vrouwelijke premier, een vrouwelijke troonopvolgster, vrouwelijke superhelden, een transgender journalist, een showhost die openlijk uitkomt voor haar seksualiteit, ect."

In de presentatie vindt u hierna ook twee filmpjes die aantonen dat er in de huidige maatschappij sterk gewerkt wordt om deze genderbril te doorbreken. Het zijn voorbeelden die beginnen bij de kleinsten. Zo zie je een reclamefilmje van Dreamland waarin een jongen een pop wil van de Sint en een liedje van K3 met tekst die de 'genderbril' doorbreekt.

Vrijtijdsbesteding | 15 minuten

Vlog juf Lore

Als inleiding van dit onderdeel, laat je de vlog van juf Lore zien op de presentatie. Hierin vertelt ze over het boek 'David en de rode strikjes'. Ze vindt het erg dat sommige kinderen hun dromen niet durven najagen omdat het niet in hun gender past en ze bang zijn voor de reactie van anderen hierop.

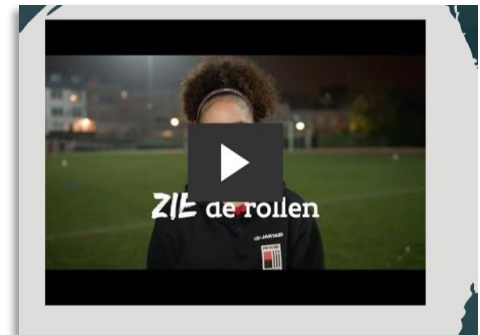

Stel nadien de volgende vragen aan de leerlingen:

- "Wat vertelde juf Lore allemaal in het filmpje?"
- "Wat vond je van het verhaal van David?"
- "Wat zou jij doen moest je in zijn schoenen staan?"
- "Heb jij ook zo'n droom?"

Getuigenis

Laat de volgende getuigenis van Dounia zien aan de leerlingen via de presentatie. Stel hierna de volgende vragen:

- "Wat is er zo speciaal aan de hobby van Dounia?"
- "Waarom vinden wij dit zo speciaal?"
- "Wat vertelde ze over de reacties van andere mensen?"
- "Zou dit mogen dat wij zo reageren? Hoe zou jij reageren?"
- "Wie heeft er ooit al iets gelijksaardigs meegemaakt?"
- "Wie heeft er misschien al eens gelachen met de hobby's van iemand anders?"
- "Zouden jullie het niet erg vinden dat iemand niet gaat doen wat hij/zij graag doet doordat we hiermee zouden lachen? Wie weet heeft deze persoon wel echt talent en komt het door de opmerking dat deze persoon dit talent niet gebruikt."
- "Wie zou er eigenlijk graag een hobby doen, maar durft niet omdat hij/zij bang is voor de reacties?"

Zorg ervoor dat leerlingen hier ook hun gedachten en ervaringen uiten. Op deze manier kan je de ogen van de leerlingen nog meer opentrekken. De leerlingen kunnen na deze les wat frustraties en zorgen hebben. Het is belangrijk deze frustraties en zorgen onder woorden te brengen in een gesprek (individueel of in klasgebeuren).

Slot – Terugblik naar onze collage | duur 15 minuten

Neem de collages van de leerlingen er terug bij. Laat ze terugblikken naar hun gedachtegang in het begin van deze les, wat duidelijk zichtbaar is op de collage. Vat met de leerlingen de les samen: "Wat is genderbewustzijn? Wat zijn stereotypen? Waarom is dit net zo belangrijk?"

Blik met hen terug op hun collage:

- "Kloppen deze woorden nog?"
- "Welke woorden zouden we kunnen wegdoen?"
- "Welke woorden zouden we erbij kunnen schrijven?"

Geef de leerlingen de kans om hun collage te verbeteren. Zo kunnen ze nieuwe woorden erbij schrijven in een andere kleur en andere woorden schrappen.

Rond af met de vragen:

- *"Nu we dit alles weten, wat neem je dan juist mee uit deze les?"*
- *"Wat zou jij vanaf nu graag anders willen doen?"*

Bijlage

schoenmaker

stylist

hoedenmaker

modeontwerper

model

productmanager

Verkoopsspecialis
t

modejournalist

sales manager

kapper

schoonheidsspecialist

naaister

fotograaf

visagist

kleuradviseur

modeadviseur

textieldrukker

verkoper

winkelverantwoordelijke

manager

Leerkrachtenfiche – Patronen

Leergebied	Muzische vorming
Leerdomein	Beeld
Lesduur	60 minuten

Bedoeling van de activiteit

Hoofddoel van de les

De leerlingen kunnen een kledingstuk ontwerpen waarbij ze gebruik maken van verschillende patronen en lijnsorten.

Leerplandoelen

OVSG

MV-BLD-OM-2.3	Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging, ...
MV-BLD-OM-2.5	Kinderen verwoorden hoe ze door toeval iets nieuws hebben ontdekt. Ze praten spontaan over hun ervaringen.
MV-BLD-OM-2.6	Kinderen onderzoeken de mogelijkheden en beperking van materialen, hulpmiddelen en beeldelementen in combinatie met elkaar.
MV-BLD-OM-3.6	Kinderen vinden plezier en voldoening in het beeldend vormgeven.

ZILL

MUgr3

Zich bewust worden van de eigen muzische en creatieve mogelijkheden (talenten) en die tonen

MUge2

De muzische bouwstenen beleven, herkennen, onderzoeken en hanteren

• Beeld > Vorm > 8-10j Bewust beleven, herkennen, uitvoeren en creatief gebruik maken van:

- vormsoorten: open, gesloten, vorm, restvorm
- patronen door de herhaling van vormen
- lichaamsvormen van mensen en dieren in verhouding
- driedimensionale vormen
- asymmetrie en verhouding

• Beeld > Lijn > 10-12j Bewust beleven, herkennen, uitvoeren en creatief gebruik maken van:

- verschillende lijnsorten in eigen werk
- punt- en lijnstructuren (ritme, patroon, arcering ...) om een gevoelswaarde op te roepen

MUva3

De technische en expressieve vaardigheden die nodig zijn om zich muzisch uit te drukken in beeld, muziek, dans en drama verfijnen

• Beeld > Tekenen > 10-12j De techniek van het tekenen met verschillende materialen verfijnen

GO!

4.1.1.5	1.1, 1.3	1.3	Verschillende lijnsoorten herkennen en benoemen.
4.1.2.7	1.4		Lijnverbindingen maken tussen blokken, stippen, strepen ...
4.1.2.9	1.4	1.5	Verschillende lijnsoorten gebruiken om een beeld te creëren.
4.1.2.10		1.5	Door lijnen te herhalen een ritme doen ontstaan.
4.1.2.3		1.5, 1.6	Met een bepaald beeldelement of een combinatie van beeldelementen een patroon vormen. Bv.: Lijnen in een spinnenweb vormen een patroon. Mat en glanzende materialen die elkaar afwisselen vormen een patroon.

Doelen van de les

1. De leerlingen kunnen omschrijven wat 'een patroon' is.
2. De leerlingen kunnen verschillende lijnsoorten tekenen.
3. De leerlingen kunnen hun tekentechniek verfijnen met een viltstift.
4. De leerlingen kunnen de bouwstenen 'lijnsoorten' en 'patronen' toepassen op hun eindresultaat.

Materiaal

- powerpoint;
- werkbundel;
- breekmessen;
- snijplankjes;
- modebladen;
- zwarte viltstiften.

Differentiatie

In deze les kan je differentiatie toepassen op de soorten pen of de ruimte tussen de lijnen. De leerlingen die motorisch eerder moeilijkheden hebben, geef je best een pen met extra grip. Zo kan je een grip toevoegen (zie foto). Je kan deze leerlingen ook aanraden om hun lijnen verder uit elkaar te tekenen. Een leerling die motorisch juist wat uitdaging nodig heeft, kan je een het materiaal zo geven zonder extra materiaal. Dit geeft minder grip. Je kan hen vragen om de lijnen zo dicht mogelijk op elkaar te tekenen. geven. Des te kleiner dat het patroon is, des te moeilijker het ook is om het herhaaldelijke keren na te tekenen.

Coronamaatregelen

Deze les is perfect individueel uit te voeren. Omdat deze les zoveel stappen kent, kan je hier een stappenplan opstellen voor je leerlingen. Zo weten ze wat er stap voor stap van hen verwacht wordt.

Verloop van de les

Inleiding | 10 minuten

Als aanleiding voor het onderwerp van de les, laat je de volgende vlog van juf Lore zien <https://www.youtube.com/watch?v=PhNiq0O0Q74>. Hierin vertelt juf Lore dat ze de smaak van mode helemaal te pakken heeft gekregen. Ze is aan het bladeren geweest door het boek 'Mode Antwerpen Academie 50'. Hierin staan alle beroemde ontwerpers van de laatste 50 jaar van Antwerpen vermeld. Juf Lore laat specifieke ontwerpen zien waarin duidelijke patronen te zien zijn. Stel na het fragment de volgende vragen:

- "Wat heeft juf Lore allemaal verteld?"
- "Wat vonden jullie van de ontwerpen die ze liet zien?"
- "Juf Lore vertelde aan het einde van haar filmpje dat ze iets speciaals wil verwerken in haar kledij, weet jij nog wat?"
- "Is er iemand die weet wat patronen juist zijn?"

Bekijk met de leerlingen een aantal modeontwerpen uit het boek. Laat hen een mening vormen over het kledingstuk.

Vertel aan de leerlingen dat wij vandaag ook gaan ontwerpen, maar dat we dit stap voor stap moeten aanpakken.

Wat zijn patronen?

Laat de leerlingen enkele foto's zien van patronen via de powerpoint. Formuleer daarna klassikaal een definitie: "We spreken van een patroon als (één of) meerdere vormen op een regelmatige manier worden herhaald. Je kunt patronen terugvinden in behangpapier, inpakpapier, kledij ..."

Lijnsoorten | 5 minuten

Bij deze dia hou je even halt. Vraag aan de leerlingen: "Wat zijn de grote verschillen tussen de patronen die je hier ziet op de muur?" Laat de leerlingen tot de conclusie komen dat het ene patroon gevormd is met rechte, dikke lijnen en het ander patroon met dunne gebogen lijnen.

Geef elke leerling nu een kladblad. Geef hen een paar minuten, die je timet. Binnen deze afgesproken tijd geef je de leerlingen de opdracht om zoveel mogelijk soorten lijnen te tekenen. Hierbij moeten ze nog niets doen met patronen. Het doel van de opdracht is louter om zoveel mogelijk soorten lijnen te creëren.

Als de tijd afgelopen is, breng je de verschillende soorten lijnen aan het bord. Laat elke leerling minimum één keer aan het bord komen. Zo staat het bord in een korte tijd vol met soorten lijnen.

Stel hierna de volgende vragen:

- "Welke soort lijnen heb je gezien?" Gebogen lijnen, grillige lijnen enz.
- "Welke lijnen vind je origineel?"
- "Wat was er zo moeilijk aan deze opdracht?" Blijvende inspiratie hebben voor lijnen te tekenen, de lijnen steeds op dezelfde manier te vormen enz.

Patronen tekenen met verschillende lijnsorten | 10 minuten

Werkbundel pagina 9

Laat de leerlingen hun werkbundel nemen. Vertel hen dat men in deze vakjes kan experimenteren om patronen te creëren met een dunne zwarte viltstift. Een viltstift kan je niet uitgommen. Zo is elk fout zichtbaar. Maak duidelijk dat de leerlingen zo veel mogelijk verschillende lijnsorten moeten gebruiken in hun patronen. Als hun inspiratie even zoek is, kunnen ze het bord inschakelen als hulplijn.

Vermeld ook zeker het volgende: *"Dit is het moment om allerlei patronen uit te proberen. Het tekenen met viltstift is niet altijd even evident omdat je een fout heel rap opmerkt en je dit niet meer kan weggommen. Probeer zo precies en efficiënt mogelijk te werken. Let op de positie van je hand, zodat je geen vegen gaat maken. De inkt is niet altijd meteen droog."*

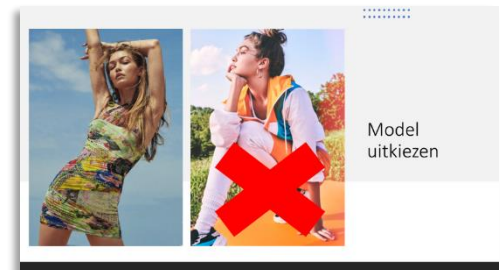
Als de leerlingen klaar zijn met het experimenteren, overloop je best de volgende stappen volledig. Niet iedereen is even snel klaar en zo kan iedereen verder werken op zijn/haar eigen tempo.

Verwerkingsfase | 30 minuten

Model uitkiezen

Na het experimenteren, gaan de leerlingen op zoek naar een geschikt model. Dit zoeken ze in modebladen. Het model moet voldoen aan een aantal criteria:

- het model moet rechtstaan;
- de kledij van het model mag niet verstopt zitten achter haar armen of houding in het algemeen;
- de foto bestaat ongeveer uit een A4-formaat.

Uitsnijden

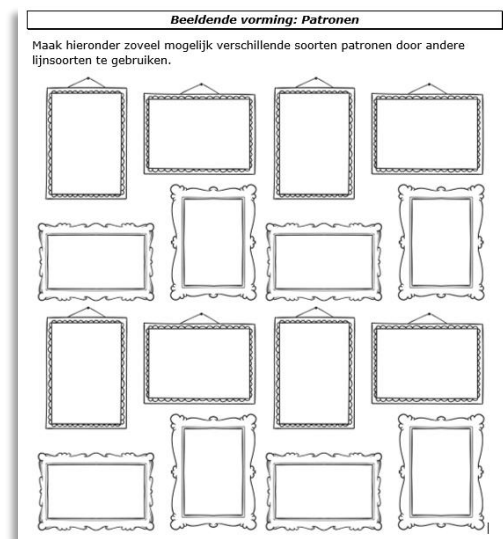
Wanneer de leerling zijn model gevonden heeft, gaat hij het model van de gedragen kleren ontdoen. Dit doen ze met behulp van een breekmes en een snijplank. De leerling laat het hoofd en de ledematen van het model staan. Enkel de kledij moet verwijderd worden.

Positioneren

Vertel de leerlingen: *"Nu kunnen we ons echt gaan uitleven als ontwerpers. We gaan verschillende patronen integreren in onze tekening. Dit doen we weer stap voor stap"*.

Zorg dat elke leerling een wit A4-papier (100 gramm) ter beschikking heeft. Laat de leerlingen hun uitgesneden figuur passen op hun wit blad. De leerlingen tekenen provisorisch een schets op hun blad met potlood. Deze schets toont wat nog zichtbaar blijft nadat het model op het witte blad zou gekleefd worden.

Tip: laat de leerlingen een grotere schets tekenen dan dat het in werkelijkheid is. Zo blijven er zeker geen witte plekken over bij het eindresultaat.

Verschillende vakjes

In deze schets maken de leerlingen, heel lichtjes met hun potlood, verschillende vakjes. In elk vak dat de leerling schetst, tekent hij/zij later een ander patroon. De vakken die hij/zij schetst, zijn een richtlijn om over te schakelen naar een ander patroon.

Tekenen

De leerlingen vullen hun geschetste vakjes vol met patronen. Let erop dat elke leerling meteen tekent met een stift. Een patroon eerst schetsen, om daarna te gaan overtrekken met zwarte stift, is niet de bedoeling.

Criteria voor patronen:

- minimum tien verschillende patronen;
- verschillende lijnsoorten toepassen in deze patronen;
- meteen tekenen met viltstift.

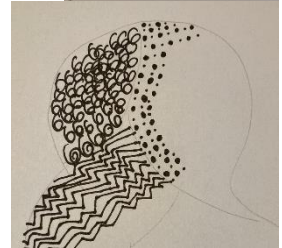
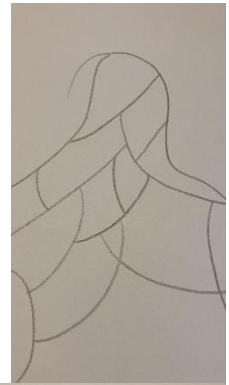
Afwerken

Wanneer de leerlingen klaar zijn, kleven ze hun uitgeknipt model op het blad met de getekende patronen. Hiernaast zie je een voorbeeld. Dit is wel een voorbeeld waar slechts één patroon in getekend is. Dit is voor deze opdracht niet de bedoeling.

Slot: modeshow | 5 minuten

Wanneer iedereen klaar is, hou je een aparte modeshow. Laat de leerlingen hun werkje op hun bank leggen. Zet rustige muziek op. Laat de leerlingen rondwandelen en kijken naar de werkjes van anderen. Bespreek nadien:

- "Wat vonden jullie van de algemene resultaten?"
- "Wat heb je gezien dat je heel inspirerend vond?"
- "Hoe hebben jullie de opdracht ervaren?"
- "Als je nu iets zou kunnen veranderen aan je werk, wat zou je dan veranderen?"
- "Zou jij jouw creatie dragen?"

Leerkrachtenfiche – Breuken en percenten bij vlakstukken

Leergebied	Wiskunde
Leerdomein	Getallen en meetkunde
Lesduur	60 minuten

Bedoeling van de activiteit

Hoofddoel van de les

De leerlingen kunnen de oppervlakte van een deel van het geheel bepalen door verhoudingen tussen kommagetallen, breuken en percenten te gebruiken.

Leerplandoelen

OVSG

WI-GK.ORD.15	De lln. kunnen eenvoudige breuken, decimale breuken, kommagetallen en percenten naar elkaar omzetten.
WI-GK.FTI.7.1	De lln. kunnen met een procent weergeven of als een procent interpreteren: een verhouding.
WI-GK.FTI.7.2	De lln. kunnen met een procent weergeven of als een procent interpreteren: een deel van.
WI-BEW.VERH.4.2	De lln. kunnen een verhouding omzetten in een breuk of een procent en omgekeerd. Ze kunnen ook een procent berekenen.
WI-ME.OBJ.3.1.12	De lln. kennen volgende maateenheden en hun symbolen en kunnen daarmee meet- of berekeningsresultaten noteren: m ² , dm ² , cm ² , km ²
WI-ME.OBJ.3.8	De lln. kunnen een geschikte berekeningswijze hanteren voor het bepalen van de oppervlakte van een rechthoek.
WI-ME.OBJ.3.9	De lln. kennen de formule om de oppervlakte van een rechthoek te berekenen.

ZILL

WDgk4

Inzicht verwerven in breuken, kommagetallen, percenten en hun onderlinge relatie

- Breuken
- Breuken > 10-12j Eenvoudige breuken gelijknamig maken, in functie van het optellen en aftrekken van breuken of in functie van het ordenen en het vergelijken van breuken - breuken gelijknamig maken en op een getallenlijn plaatsen en daarbij de term 'gelijknamige breuk' kennen en gebruiken
- Breuken > 10-12j Breuken lezen, schrijven en berekenen als een verhouding, onder meer als aanduiding voor een kans en daarbij de term verhouding en kans kennen en gebruiken
- Kommagetallen
- Kommagetallen > 9-12j Kommagetallen met hoogstens drie decimalen lezen en schrijven en daarbij de termen en symbolen tiende (t), honderdste (h), duizendste(d), komma, kommagetal kennen en gebruiken
- Procenten
- Procenten > 10-12j Een procent interpreteren en gebruiken:
 - als een deel van een hoeveelheid
 - als een verhouding
 en daarbij de term procent kennen en gebruiken
- Procenten > 10-12j Eenvoudige procenten lezen, schrijven, op een getallenlijn plaatsen en berekenen en het symbool % lezen en gebruiken
- Onderlinge relatie
- Onderlinge relatie > 10-12j De gelijkwaardigheid van breuken, kommagetallen en percenten onderzoeken en vaststellen in betekenisvolle situaties - omzettingen maken in betekenisvolle situaties

 WDmm2	Inzicht verwerven in het meetproces
 WDmm3	Schatten, meten en rekenen met maateenheden <ul style="list-style-type: none"> • Oppervlakte • Oppervlakte > 10-12j De maateenheden vierkante meter, vierkante decimeter, vierkante centimeter, vierkante kilometer en de symbolen (m^2, dm^2, cm^2, km^2) kennen, lezen en gebruiken - de onderlinge verhouding kennen • Oppervlakte > 10-12j Betekenisvolle herleidingen uitvoeren tussen oppervlaktematen • Oppervlakte > 10-12j De basisformules voor de oppervlakteberekening van een rechthoek en een vierkant ontdekken, kennen en gebruiken • Oppervlakte > 10-12j De formules voor de oppervlakte van een parallellogram en een driehoek ontdekken, kennen en gebruiken

GO!

- 3.1.17 De breuk als verhouding kunnen gebruiken.
- 3.1.20 Breuken gelijknamig kunnen maken in functie van het optellen, het aftrekken en het ordenen.
- 3.1.21 Breuken kunnen vereenvoudigen, in functie van verschillende bewerkingen of in functie van het meedelen van een resultaat.
- 3.1.23 Breuken in procenten kunnen omzetten en eenvoudige procenten kunnen lezen, noteren, ordenen en op een getalenas plaatsen.
- 3.1.24 Procenten in breuken kunnen omzetten.
- 3.2.13 De meetresultaten kunnen noteren (gebruikmakend van de symbolen):
 - o cm^2 , dm^2 , m^2 ;
- 3.2.19 De oppervlakteformules van de volgende vlakke figuren kennen en kunnen gebruiken: parallellogram, driehoek, ruit, trapezium, regelmatige veelhoek, schijf.

Doelen van de les

1. De leerlingen kunnen een deel van de oppervlakte van een vlakstuk bepalen als de totale oppervlakte gegeven is en het deel is uitgedrukt in een breuk en omgekeerd.
2. De leerlingen kunnen een deel van de oppervlakte van een vlakstuk bepalen als de totale oppervlakte gegeven is en het deel is uitgedrukt in een percentage en omgekeerd.
3. De leerlingen kunnen de oppervlakte uitdrukken in oppervlaktematen.

Materiaal

- bijlage met dezelfde rechthoeken die een oppervlakte van 75 cm^2 hebben;
- schaar voor elk duo;
- powerpointpresentatie;
- schrijfleif voor elke leerling.

Differentiatie

In deze les is een diagnostische toets voorzien. De leerlingen maken eerst basisoefeningen. Afhankelijk van de resultaten van deze oefeningen, worden de volgende oefeningen gemaakt: herhalingsoefeningen, verdiepingsoefeningen of verbetering van de oefeningen met ondersteuning van de leraar.

Coronamaatregelen

Deze les is voorzien van een instructiefilmpje en opbouwende oefeningen. De leerlingen kunnen op deze manier ook thuis aan de slag met deze nieuwe leerstof. Dit is voor veel leerlingen wel moeilijke leerstof. Het is daarom aangewezen de oefeningen stapsgewijs op te bouwen. Je kan ook steeds bij de powerpoint audio inspreken om uitleg te geven bij elke oefening.

Verloop van de les

Oriëntatiefase – intro op het thema | 10 minuten

Als aanleiding toon je het volgende filmpje <https://www.youtube.com/watch?v=NWZ81oyvgdU>. In deze vlog legt juf Lore uit dat we kledij gaan laten maken bij een bedrijf. Hierbij gaat ze verschillende vlakken van de kledij laten bedrukken met een patroon. In zo één oppervlak wil ze meerdere patronen weergeven. Daarbij gaat ze van de oppervlakte de verhouding moeten weergeven in een percentage en dat vindt ze nogal moeilijk. Vandaar dat we in deze les gaan oefenen.

Herhaling: breuken, kommagetallen en percenten naar elkaar omzetten

Toon, met de powerpoint, de volgende oefeningen aan het bord. Werk met een schrijflei. Op deze manier is elke leerling actief mee aan het denken. Deze leerstof is immers herhaling.

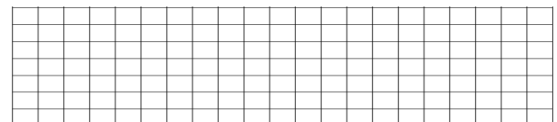
Van breuk naar percent

De verhouding van '20 van de 25' kun je als een breuk noteren: $20/25$. Als je die breuk herleidt naar een breuk op de noemer 100 ($80/100$), is de omzetting in een percent gemakkelijker: 80 op 100 of 80 %.

Formuleer samen het antwoord: "Ik ben het niet eens met Jos, want 20 van de 25 is 80 % en geen 25 %."

De meester vraagt wie minstens één keer per week chat. 20 van de 25 leerlingen steken hun vinger op.

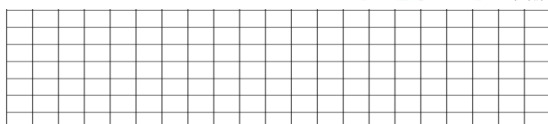
Hé, dat is 25%!

Ik ben het eens niet eens met Jos, want

12-jarigen zouden na school ten hoogste 2 uur per dag voor een beeldscherm mogen zitten.

Dat is 10 % van een dag.

Ik ben het eens niet eens met Jos, want

"Hoe kun je 10 % vergelijken met 2 uur per dag?" Door beide gegevens om te zetten in een verhouding of een breuk.

→ Als je het percent 'als op honderd' leest, dan hoor je de breuk: $10/100$. Die breuk kan je vereenvoudigen: $10/100 = 1/10$.

→ 2 uur per dag (=24 uur) komt overeen met de breuk $2/24$. Die breuk kan je vereenvoudigen: $2/24 = 1/12$.

- Oppervlakte rechthoek: $15 \text{ cm} \times 5 \text{ cm} = 75 \text{ cm}^2 \rightarrow 75 \text{ cm}^2 : 6 = 12,5 \text{ cm}^2$
- Rechthoek verdelen in 6 gelijke delen \rightarrow 1 deel: $2,5 \text{ cm} \times 5 \text{ cm} = 12,5 \text{ cm}^2$
- "Hoe groot is 20 % van de verkregen figuur?"
 - $20 \% = 20/100 = 1/5 \rightarrow 75 \text{ cm}^2$ (totale oppervlakte): $5 = 15 \text{ cm}^2$
 - Rechthoek verdelen in 5 gelijke delen \rightarrow 1 deel: $3 \text{ cm} \times 5 \text{ cm} = 15 \text{ cm}^2$

Laat de leerlingen dit zelf oplossen. Overloop nadien de verschillende oplossingswijzen:

- "Heb je gemeten?"
- "Heb je getekend?"
- "Heb je gevouwen?"

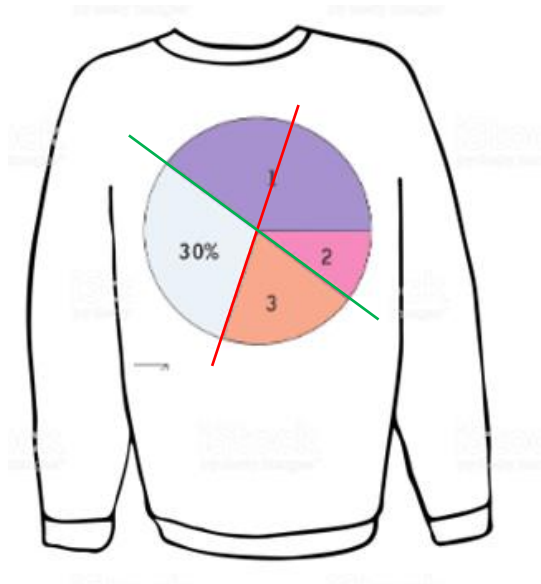
Concludeer met de leerlingen dat de methode die je gebruikt hebt, kan verschillen. Je neemt best de manier die voor jou het beste werkt. Wanneer er gevraagd wordt hoe groot een deel of een percentage van een vlakke figuur is, kan je dat berekenen door te plooiën, tekenen, meten en te berekenen of een combinatie ervan.

Voorbeeldoefening | 5 minuten

Toon het volgende filmpje <https://youtu.be/wcfOjg9NE3w> . Hierin wordt de basis uitgelegd voor deze les.

Klassikale oefeningen | duur 10 minuten

Cirkeldiagram

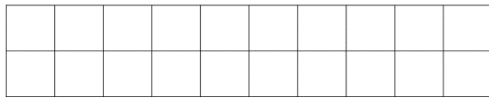
Toon de volgende opgave aan het bord. In het cirkeldiagram is een gedeelte aangeduid met een percentage. Bereken de verhoudingen in procenten van de overige delen.

Deel 3 is 20 % omdat de helft van de cirkel 50 % moet zijn: $50 \% - 30 \% = 20 \%$

Deel 2: Trek aan het bord de **volgende** lijn. Deze lijn snijdt deel 1 recht in het midden door. Zo zie je dat een helft van dit deel 20 % bedraagt. (Opnieuw 50 % dat men (W) moet vormen: $50 \% - 30 \% = 20 \%$. Om het volledige deel te bekommen, ga je dit percentage verdubbelen: $20 \% \times 2 = 40 \%$

Deel 1: Dit deel schiet er nog over. Trek nu een **nieuwe lijn**. Ook hier weer moet de helft van de cirkel 50 % vormen. $50 \% - 40 \% = 10 \%$.

Percentages en breuken inkleuren in een figuur

	= 1/4
	= 1/5
	= 1/10
	= 2/5
	= ./.

Laat de leerlingen deze oefening zelfstandig voorbereiden op hun schrijflei. Bespreek nadien klassikaal, stap voor stap.

"20 is het geheel, 20 delen door 4 is 5, we kleuren 5 blokjes."

- $1/5$ van 20 = 4
- $1/10$ van 20 = 2
- $2/5$ van 20 = 8.
- Dan blijft er nog $1/20$ over.

	= 1/4
	= 1/5
	= 1/10
	= 2/5
	= 1/20

Verwerkingen – oefeningen | duur 20 minuten

Werkbundel pagina 10

Iedereen maakt eerst 1 2 3 4

Max. 2 fout

3 of 4 fouten

Meer dan 4 fouten

In deze les wordt er gewerkt met een diagnostische toets. De leerlingen maken eerst zelfstandig een aantal basisoefeningen. Nadien verbeteren ze deze oefeningen met de correctiesleutel. Het aantal fouten dat de leerling gemaakt heeft in deze les, bepaalt welke oefeningen hij hierna moet maken: basisoefeningen met ondersteuning van de leraar, herhalingsoefeningen of verdiepingsoefeningen. Vraag aan de leerlingen vooraf of er leerlingen zijn die deze leerstof nog moeilijk vinden zodat ze vanaf het begin ondersteuning kunnen krijgen van de leraar.

Basisoefeningen (pagina 10 – 11)

Deze oefeningen bevatten de basis van de les. De leerlingen oefenen hierop:

- breuk en oppervlakte invullen;
- percentage en oppervlakte invullen;
- breuk en percentage invullen;
- een breuk of een percentage invullen als een deel van een oppervlakte gegeven is.

wiskunde – oppervlakte en verhoudingen

1 Los op.

Jasmine heeft een groot stuk stof aan elkaar genaaid.

Daarin is het gekleurde deel $\frac{1}{4}$ of 300 m^2 vol met bloemenpatronen.

$\frac{1}{2}$ van de totale stofoppervlakte bestaat uit paarse stof.

De rest of $\frac{1}{4}$ bestaat uit groene (SP) stof.

Hoe groot is de stof van Jasmine in m^2 ?

$$4 \times 300 \text{ m}^2 = 1200 \text{ m}^2$$

Hoeveel m^2 stof bestaat enkel uit één kleur?

$$\frac{1}{2} \text{ van de totale oppervlakte} = 600 \text{ m}^2 \text{ stof}$$

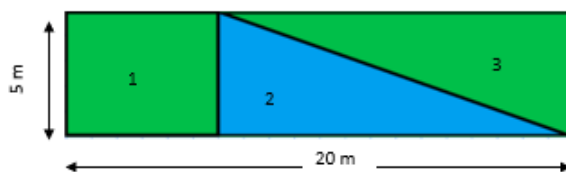
$$\frac{1}{4} \text{ van de totale oppervlakte} = 300 \text{ m}^2 \text{ stof}$$

$$600 \text{ m}^2 + 300 \text{ m}^2 = 900 \text{ m}^2$$

900 m^2 stof bestaat uit één kleur.

2 Los op.

De gemeente stelt een groot stuk stof ter beschikking van 3 naaiateliers voor het maken van mondmaskers. De gemeente had het groot stuk stof eerst op de volgende manier verdeeld. Beschrijf elk deel in percent en noteer de oppervlakte.

$$\text{Totale oppervlakte} = 20 \text{ m} \times 5 \text{ m} = 100 \text{ m}^2$$

$$\text{Stof voor naaiatelier 1: } b \times h = 6 \text{ m (3 cm in de tekening)} \times 5 \text{ m} = 30 \text{ m}^2$$

$$\text{Stof voor naaiatelier 2: } (b \times h) : 2 = (14 \text{ m} \times 5 \text{ m}) : 2 = 35 \text{ m}^2$$

$$\text{Stof voor naaiatelier 3: } (b \times h) : 2 = (14 \text{ m} \times 5 \text{ m}) : 2 = 35 \text{ m}^2$$

De naaiateliers 2 en 3 hadden liever rechthoekige stoffen. Dit is gemakkelijker om te stikken. Hun stukken stof moeten wel dezelfde oppervlakte hebben als voorheen. Teken de grenslijn tussen de stukken stof, zodat dit uitkomt.

3 Bereken de grootte van de stoffen 2, 3 en 4 in vergelijking met stof 1.

Oppervlakte 1: $2,5 \text{ cm} \times 1 \text{ cm} = 2,5 \text{ cm}^2$

Oppervlakte 2: $1,5 \text{ cm} \times 1,5 \text{ cm} = 2,25 \text{ cm}^2$

Oppervlakte 3: $2,5 \text{ cm} \times 1,5 \text{ cm} = 3,75 \text{ cm}^2$

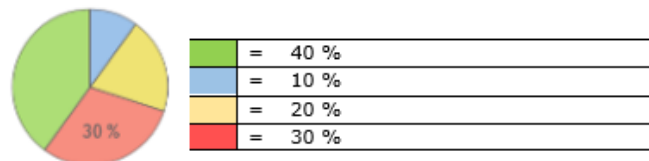
Oppervlakte 4: $(2 \text{ cm} \times 2 \text{ cm}) : 2 = 2 \text{ cm}^2$

Stof 2 heeft een oppervlakte van **9/10 of van 90 %** van stof 1.

Stof 3 heeft een oppervlakte van **3/2 of 150 %** van stof 1.

Stof 4 heeft een oppervlakte van **4/5 of 80 %** van stof 1.

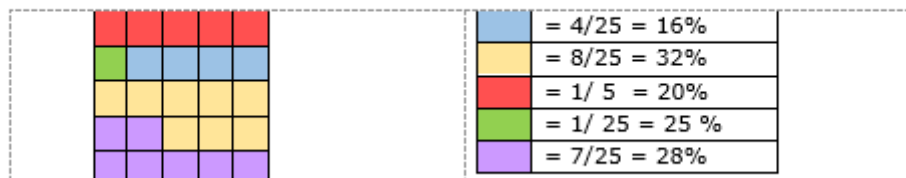
4 Vul het percentage in.

Herhalingsoefeningen (pagina 11 – 12)

Bij deze oefeningen wordt de leerstof herhaald. De leerlingen die nog wat fouten gemaakt hebben, in de vorige fase, kunnen hier de leerstof nog extra inoefenen.

1 Vul de breuken en de percentages in.

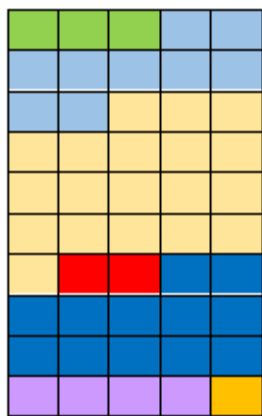

2

Kleur volgens de legendes. Vul het ontbrekende in.

	= $1/10$
	= $1/5$
	= $1/4$
	= $1/20$
	= $2/5$

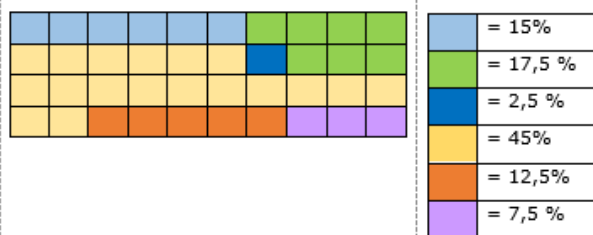
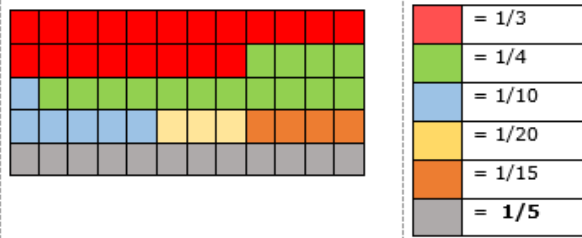
	= 6 %
	= 18 %
	= 38 %
	= 4%
	= 24%
	= 8%
	= 2 %

Verdiepingsoefeningen (pagina 13)

Deze oefeningen zijn voor de leerlingen waarbij de basisoefeningen geen probleem vormden. Deze opdracht is complexer door de omzettingen die ze moeten maken, maar ook de breuken en percenten die ze krijgen zijn complexer.

1 Kleur volgens de legendes. Vul het ontbrekende in.

Slot – kleuren maar! | 10 minuten

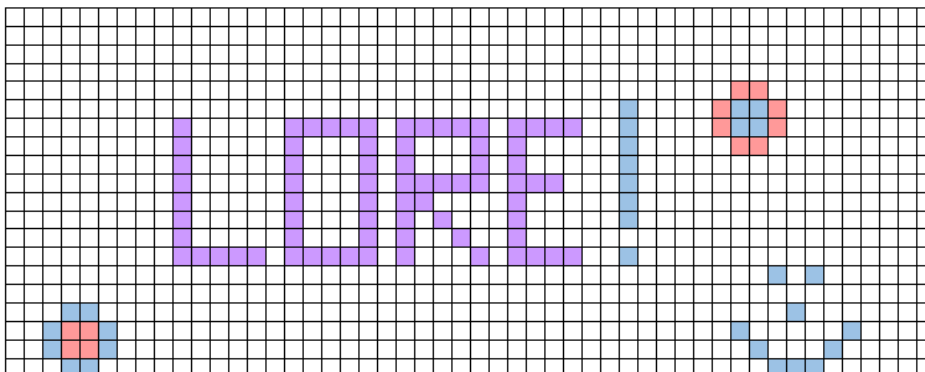
Werkbundel pagina 14

In de werkbundel is een slot voorzien. De leerlingen krijgen een blanco rooster voorgeschoteld met 1000 vakjes. In deze vakjes schrijven ze hun naam en mogen ze nog wat versieren. Ze maken zelf een legende van hun rooster, zodat het duidelijk wordt wat de verhoudingen zijn van de kleuren ten op zichten van het geheel (1000 vlakjes).

Eindactiviteit - ontwerpen maar!

Ontwerp hier je eigen opdruk voor je T-shirt. Kleur in het volgende rooster jouw naam in. Hoe je de rest van de rooster inkleurt, is volledig jouw eigen keuze. Zorg ervoor dat je de legende aanvult met zowel de breuk als het percentage.

Bijvoorbeeld:

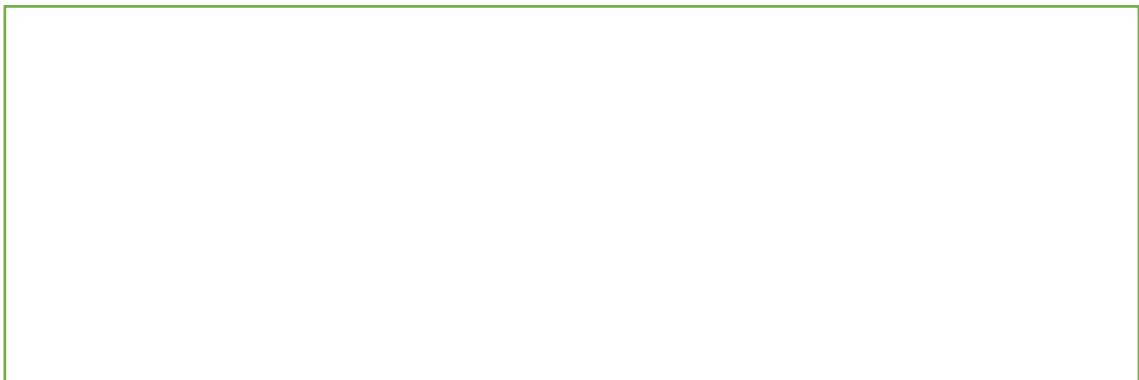
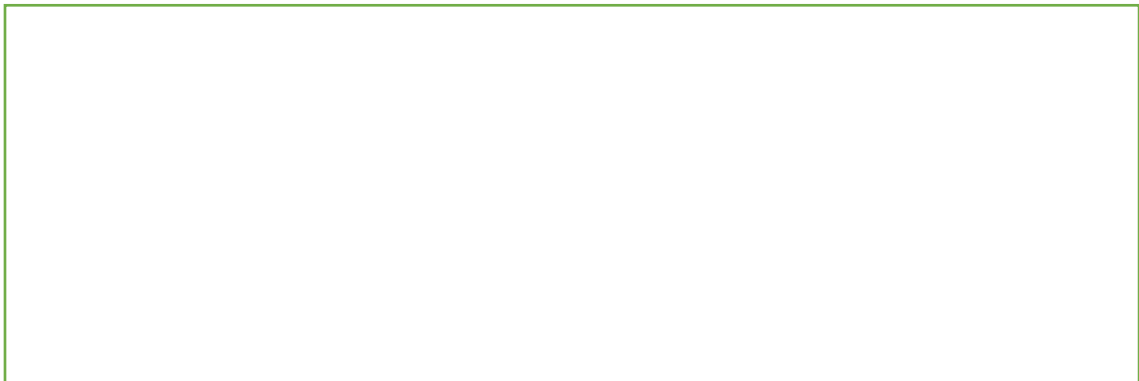
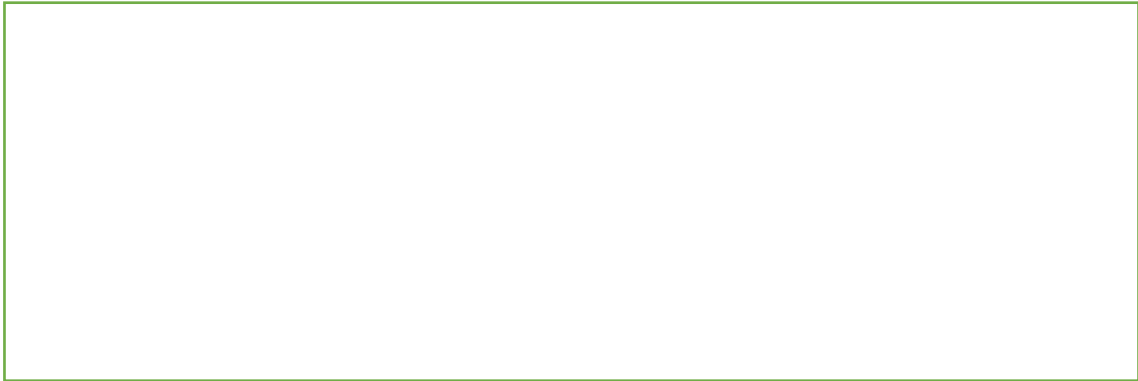

Legende :

	= 30/100 = 3%
	= 12/1000 = 1,2 %
	= 70/1000 = 7 %

Bijlage

Leerkrachtenfiche – Les vêtements

Leergebied	Frans
Leerdomein	Spreken
Lesduur	30 minuten

Bedoeling van de activiteit

Hoofddoel van de les

De leerlingen kunnen in het Frans kledij en de kleur vertalen.

Leerplandoelen

OVSG

FR-SPR-04.15	De leerlingen blijven zich concentreren ook als ze niet alles kunnen uitdrukken.
FR-SPR-04.03	De leerlingen zeggen vooraf beluisterde woorden na.
FR-SPR-04.04	De leerlingen zeggen vooraf beluisterde zinnen na.
FR-SPR-04.01	*De leerlingen tonen bereidheid en durf om te spreken in het Frans.
FR-SPR-04.02	*De leerlingen tonen bereidheid om te streven naar taalverzorging.

ZILL

 TOtg1	Plezier beleven aan taal en het spelen met taal
 TOtg4	Mondeling en schriftelijk willen en durven communiceren en het nut daarvan inzien
 TOtg5	Bereid zijn om taal correct, verzorgd en gepast te gebruiken
 TOmf5	<p>Deelnemen aan een eenvoudig gesprek in het Frans door vragen, antwoorden en uitspraken te begrijpen, erop te reageren, zelf vragen te stellen, antwoorden te geven en uitspraken te doen</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10-12j Zelf nieuwe elementen (een vraag, een antwoord, een idee, een mening, een bevestiging, een ontkenning ...) aanbrengen in een gesprek • 10-12j Bij het voeren van gesprekken de nodige functionele kennis inzetten die zinvol is in die context, waaronder <ul style="list-style-type: none"> • woorden en woordcombinaties uit woordvelden die aansluiten bij hun leefwereld, zoals: persoonlijke gegevens, relatie tot de anderen, dagelijks leven, eten en drinken, tijd, ruimte, natuur, het weer • het begrijpen van eenvoudige zinnen waarin de meest courante woordsoorten in de juiste grammaticale vorm worden gebruikt en tot zinvolle gehelen worden samengebracht: zelfstandig naamwoord (genus, getal, overeenkomst), lidwoorden, bijvoeglijk gebruikte woorden (bijvoeglijke naamwoorden, bezittelijke en aanwijzende voornaamwoorden), persoonlijk voornaamwoord, infinitieven, werkwoordsvormen in functie van communicatie in de tegenwoordige tijd, futur proche en zeer frequente vormen van de passé composé

GO!

5.13	SPREKEN OP BESCHRIJVEND NIVEAU De leerlingen kunnen met een vorm van ondersteuning en in de vorm van een opsomming een gebeurtenis, een verhaal, iets of iemand beschrijven.	ET 13
5.15	SPREEKSTRATEGIEËN: DE LEERLINGEN PASSEN INDIEN NODIG DE VOLGENDE STRATEGIEËN TOE:	
	<ul style="list-style-type: none"> HET SPREEKDOEL BEPALEN; ZICH BLIJVEN CONCENTREREN ONDANKS HET FEIT DAT ZE NIET ALLES KUNNEN UITDRUKKEN; GEBRUIK MAKEN VAN ONDERSTEUNENDE LICHAAMSTAAL; GEBRUIK MAKEN VAN ONDERSTEUNEND VISUEEL MATERIAAL. 	
	<ul style="list-style-type: none"> De leerlingen zetten hun kennis (ET 23 A en 23 B) functioneel in bij het uitvoeren van de spreektaken (cf. p. Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd. en Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.-Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.). 	
5.16	DE LEERLINGEN KUNNEN DEELNEMEN AAN EEN GESPREK DOOR:	ET 16
	<ul style="list-style-type: none"> vragen, antwoorden en uitspraken te begrijpen; erop te reageren; zelf vragen te stellen, antwoorden te geven en uitspraken te doen. 	

Lesdoelen

- De leerlingen kennen de vertaling van de woorden die horen bij het thema kleren.
- De leerlingen kunnen de woorden, bijhorend bij het thema kleren, integreren in een kleine dialoog.
- De leerlingen durven in dialoog te gaan met elkaar in het Frans.

Beginsituatie

De leerlingen hebben eerder de vocabulaire rond kledij geleerd. In deze les wordt dit even kort herhaald.

Materiaal

- powerpoint;
- bijlage 1: prent met Franse benamingen van de kledingstukken en kleuren;
- bijlage 2: praatprenten.

Differentiatie

In deze les staat het spreken voorop. Stel duo's op zodat je een taalsterke en een taalzwakke leerling samen zet. Op deze manier kan de taalsterke leerling de taalzwakke leerling ondersteunen. Laat de taalsterke leerling dit zoveel mogelijk doen in het Frans. Op deze manier wordt deze leerling ook extra uitgedaagd.

Verloop van de les

Inleiding | 5 minuten

Als aanleiding toon je het volgende filmpje van juf Lore <https://www.youtube.com/watch?v=IO37hLR3cNM> In het fragment staat juf Lore te popelen om naar Parijs te vertrekken om daar de zelfontworpen kledij te tonen. Hierbij komt ze tot de conclusie dat ze haar Frans toch nog niet zo goed beheerst.

Herhaling vocabulaire | 5 minuten

In deze fase worden de kleuren en de woordenschat rond kledij herhaald. Herhaal, met behulp van de powerpoint, de woordenschat rond kledij. In de presentatie zie je eerst enkel het kledingstuk en nadien verschijnt pas het woord. Laat de leerlingen de kledingstukken in het Frans verklanken. Ga telkens een dialoog aan met je leerlingen:

L'enseignant: "Qu'est- ce que c'est?"

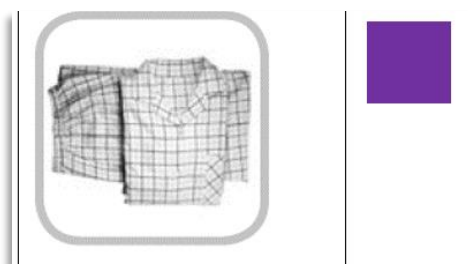
L'élève : "C'est ..."

Bingo! | 5 minuten

In deze les spelen we het spel 'bingo', maar dan met Franse woorden. Laat elke leerling een kladblaadje nemen. Toon hen de foto van bijlage 1. Laat elke leerling vijf woorden uitkiezen. Dit kan een kledingstuk zijn, alsook een kleur. Elke leerling tekent zijn gekozen woorden op zijn kladblad. Als iedereen gekozen heeft, start het spel. Het overzicht wordt weggehaald. Zeg de woorden willekeurig door elkaar. Hou tussen elk woord een pauze. Herhaal elk woord één keer. Als een leerling het woord, dat jij zegt, getekend heeft staan op zijn kladblad, doorstreept hij dit. Degene die als eerste al zijn tekeningen doorstreept heeft, heeft gewonnen.

Je vais mettre ... | 10 minuten

In deze fase gaan de leerlingen in dialoog met elkaar. Geef de leerlingen per duo de uitgeknipte kaartjes uit bijlage 2. Stel de groepjes zo samen zoals beschreven bij 'Differentiatie'. Om de beurt trekt een leerling een kaartje. Op dit kaartje staat een foto van een kledingstuk en een kleur. De leerling die geen kaartje heeft, start de dialoog met een vraag. De andere leerling (met het kaartje) beantwoordt de vraag zo goed mogelijk door het kledingstuk en de bijbehorende kleur te beschrijven. Wanneer het gesprek gedaan is, draaien de rollen om.

Overloop de volgende voorbeeldzinnen op het bord:

<p>Que vas-tu mettre ?</p>	<p>Je vais mettre ... Quand il fait chaud, je mets ... Quand il fait froid, je mets ...</p>
----------------------------	---

Qu'est-ce que tu aimes porter ?	J'aime porter mon__ / ma__ /mes __
---------------------------------	------------------------------------

Het is belangrijk dat je klassikaal deze zinnen ook vertaald naar het Nederlands.

Slot – le prof dit | 5 minuten

In deze fase speel je een variatie op 'De juf of meester zegt...'. Dit spel houdt in dat wanneer de leraar, of 'le prof' in dit geval, zegt: "Le prof dit: 'Touchez votre pull!'" Dan is het de bedoeling dat je dit uitvoert. Maar wanneer er enkel zou gezegd worden: "Touchez votre pull", zonder 'le prof dit' voor, dan mag geen enkele leerling iets doen. Enkel als er 'le prof dit' voor komt. Wanneer een leerling hier toch beweegt, valt hij/zij af.

Enkele voorbeelden: "Le prof dit:

- les personnes qui portent un T-shirt vont sauter ;
- les personnes qui portent une jupe vont danser ;
- es personnes qui aiment porter des sandales vont rigoler;
- ect."

Bijlage 1

				blanc
un T-shirt	une jupe	une robe	un manteau	noir
				bleu
une chemise	un chapeau	un pull	un short	vert
				rouge
un anorak	une blouse	une veste	un jeans	jaune
				orange
un pantalon	un pyjama	des bas	des chaussettes	brun
				gris
des collants	des bottes	des chaussures	des sandales	rose
				mauve

Bijlage 2

GEMAAKT DOOR
LORE KEPPERS

LAATSTEJAARSSTUDENT
THOMAS MORE VORSELAAR

